Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 2 октябрь • Шанба • № 113 (14141) ترکستان TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИ МИНБАРИДАН ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ ИЛК БОР ЯНГРАДИ

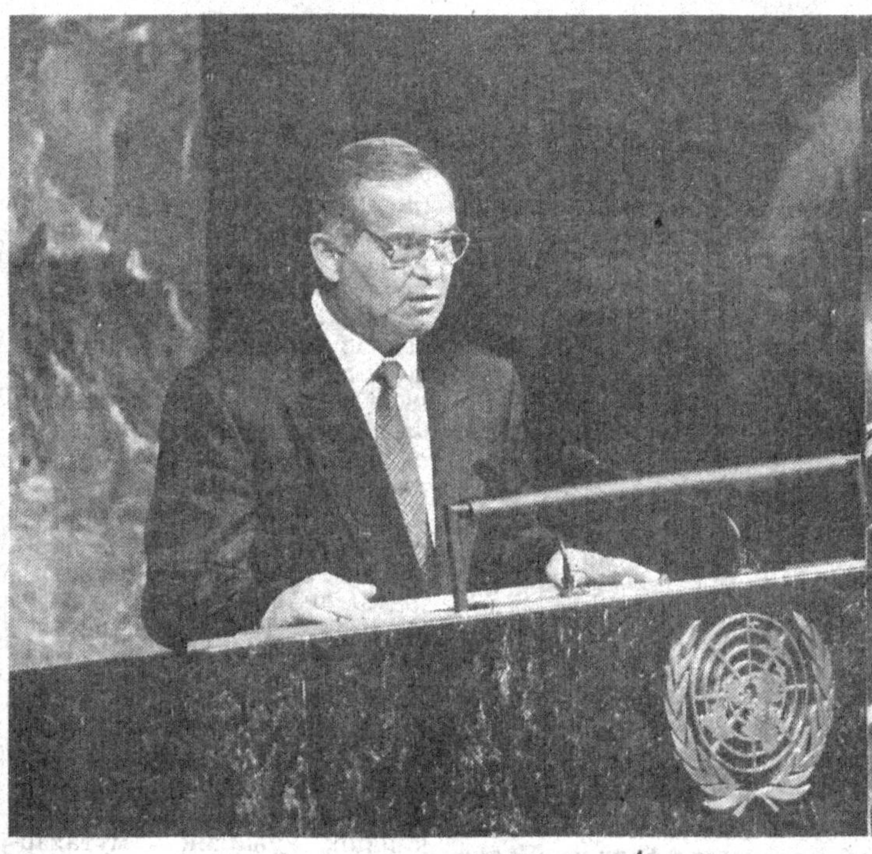

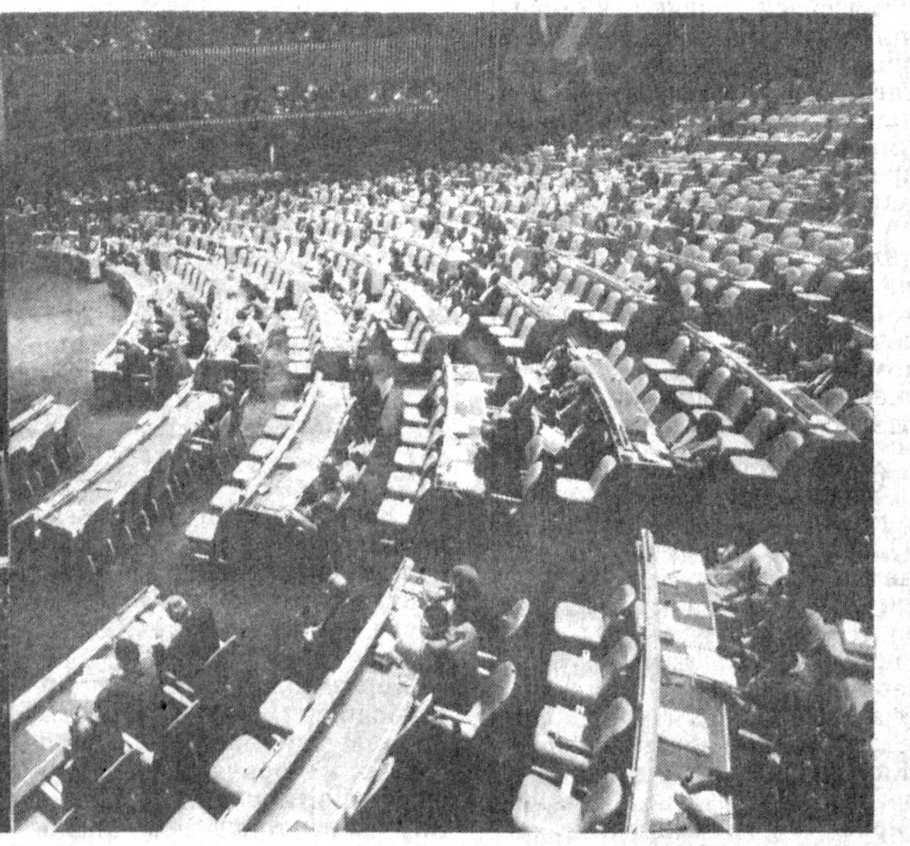

Мустақил Ўзбекистонимиз жаҳон ҳамжамиятига дадил қадамлар билан кириб бормоқда. Давлатимизни дунёнинг жуда кўп мамлакатлари тан олган. Ўтган йилнинг март ойида Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлди. Ўшандан бери бу нуфузли ташкилот пештоқида бизнинг байроғимиз ҳам ҳилпираб турибди. Президентимиз Ислом Каримов жуда кўп мамлакатларга сафар қилди.

Президентимизнинг 26—28 сентябрь кунлари Нью-Йоркка қилган сафари ҳақиқатан ҳам тарихий воқеа бўлди: давлатимиз бошлиғи Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида катта нутқ сўзлади.

Атоқли сиёсатчилар ва журналистлар Ўзбекистон Республикаси Президентининг бу нутқини юксак баҳоладилар.

Ислом Каримовнинг Нью-Йорк сафари жуда самарали бўлди. У қисқа муддат ичида БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий, Америка Қўшма Штатлари Президенти Б. Клинтон, БМТ Бош котибининг сиёсий масалалар бўйича ўринбосари Н. Гоулдинг билан учрашиб, суҳбатлашди. Американинг кўзга кўринган сиёсатчиси ва жамоат арбоби Г. Киссенжер Президентимизни ўз уйида азиз меҳмон сифатида қабул қилди ва машҳур «Ривер-Клуб»да унинг шарафига зиёфат берди. Зиёфатда йирик бизнесменлар иштирок этдилар.

Сафар давомида АҚШнинг «Морган Гаранти Траст компани» ва «Кемикел Банк» сингари йирик банклари раҳбарлари билан учрашувлар бўлди ҳамда битимлар имзоланди.

Машҳур «Ньюмонт майнинг» фирмаси раҳбариятининг «Плаза» меҳмонхонасида ўтказган қабули унутилмас воқеа бўлди. Бу маросимда АҚШнинг олтмишдан ошиқ нуфузли бизнесменлари иштирок этди. Қабулда Ўзбекистон Республикаси Президенти нутқ сўзлади ва кўплаб саволларга жавоб берди. Унинг деярли ҳар икки иборасидан кейин гулдурос қарсаклар янграб турди. «Биз — американликларни ҳайратга солиш қийин, аммо жаноб Каримов ўзининг жасурлиги ва дадиллиги билан барчамизнинг эътиборимизни жалб этди», «у иқтисоднинг жуда катта билимдони экан!», «у нафақат катта сиёсатчи иқтидорига эга, жуда нозиктаъб киши экан», «биз шу пайтгача юртларингизни яхши билмас эдик, Ислом Каримов билан мулоқот туфайли уни кашф этдик ҳамда бизда сизлар билан яқин ҳамкорлик қилиш истаги пайдо бўлди», «сизлар Президентларингиз билан фахрланишларингиз мумкин». Бу гаплар Америка Қўшма Штатлари йирик бизнеси раҳбарларининг қабулдан кейин айтган сўзларининг бир қисми, холос.

Ислом Каримов АҚШда истиқомат қилаётган ватандошларимиз билан ҳам учрашиб, қуюқ, самимий суҳбатлашди.

Анвар ЖЎРАБОЕВ,
(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ КЕКСА ФУҚАРОЛАРИГА

Меҳрибон онахонлар!
Меҳрибон отахонлар!

Ўзбекистон истиқлолининг учинчи йили бўсағасида Сизларни Халқаро қариялар куни байрами билан қизғин қутлайман, сизларга сиҳат-саломатлик, бардамлик ва узоқ умр тилайман.

Мустақиллик халқимизнинг асрий орзу-армони эди. Бугун биз ватанимиз истиқлолининг учинчи йилига қадам қўйган эканмиз, осойишталик ва иқтисодий барқарорликни таъминлашда, ишлаб чиқаришни узлуксиз ривожлантиришда, яратилган маънавий ва моддий бойликларимиз пойдеворида сизларнинг жуда катта салмоқли ҳиссаларингиз бор.

Энг қийин ижтимоий-сиёсий исканжалар даврида ҳам сизлар мамлакатни ва миллатни яхлитлигича сақлай олдингиз. Бугунги авлод сизларнинг ана шу яратган бебаҳо бойликларингизга таяниб иш қилмоқда.

Мустақил Ўзбекистонимизнинг гуллаб яшнаши учун сиз бундан кейин ҳам ёш авлоднинг меҳрибон маслаҳатгўйи ва жонкуяр мураббийси бўлиб қоласиз. Сизлар тўплаган бебаҳо тажрибаларингиз, тиллога тенг ўгит ва дуоларингиз фарзандларимизни эзгуликка етаклашига, мамлакатимиз шон-шуҳратини янада оширишга хизмат қилишига ишончим комил.

Илоҳо, Аллоҳ сизларни ватанимиз ва фарзандларимиз бахтига омон сақласин, хонадонларимиз файзи бўлишдек улкан бахт, узоқ умр ва фаровон ҳаёт бахш этсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими ходимлари кунини белгилаш тўғрисида

Республикамиз давлат мустақиллиги ва демократик жамият қурилиши жараёнида ёшларга таълим-тарбия бериш, малакали мутахассислар тайёрлашда ўқитувчилар, тарбиячилар ва бошқа педагог ходимларнинг хизматларини ҳамда мавқеини инобатга олиб:

1. «Ўзбекистон Республикаси халқ таълими ходимлари куни» этиб октябрь ойининг биринчи якшанбаси белгилансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 82-моддасига мувофиқ ушбу масала Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига киритилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 1 октябрь.

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими ходимларига

Азиз дўстлар!

Барчангизни қутлуғ байрам — Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими ходимлари куни билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Ижтимоий ҳаётимизда, жамиятимизда ва хонадонимизда сиз, халқ таълими ходимлари — ўқитувчи, тарбиячи ва педагогларимизнинг нуфузи ғоят юксакдир. Муаллим ёш кўнгилларга фақат илм уруғини сепибгина қолмай, балки ватанпарварлик, одамийлик, меҳнатсеварлик, жўмардлик, меҳр-шафқат каби инсоний фазилатларни ҳам тарбиялайди. Ота-она вужуд меъмори бўлса, муаллим қалб меъморидир.

Она Ўзбекистонимизда миллий мактаб қиёфаси шаклланмоқда, умуминсоний қадриятлар билан бойимоқда. Бунда асосий масъулият муаллимлар, мураббийлар зиммасига тушмоқда. Давр сизлардан муттасил изланишни, таълим-тарбияда миллий ва жаҳон педагогикаси ютуқларига асосланган янги усуллар қўллашни, ижодкорликни талаб этаётир. Сизлар миллий истиқлол мафкурасининг пешқадамлари бўлишингиз, ёш авлод юрагида юртга эгалик, ватанга муҳаббат туйғуларини қарор топтиришга хизмат қилишингиз табиий ҳолдир.

Бугун — Мустақил янги давлат — демократик жамият қуриш замони. Бугун — уйғониш замони. Бугун тоғдай бардош, метин ирода билан мустақил Ўзбекистонни юртга елка тутиб берадиган замон. Ўзбекистон жаҳонга чиқди. Бугун ана шу қутлуғ йўлда қилинган энг кичик савоблли иш ҳам эртага катта мақсадларга етказиши аниқ.

Муҳтарам мураббийлар!

Ушбу қутлуғ айёмда сизларга мустаҳкам соғлиқ, хонадонларингизга файз-барака ва осойишталик, эзгу ва шарафли фаолиятингизда муваффақиятлар тилайман. Барчангизга ватан ва элимиз розилигидаги муборак ишларни амалга оширишни насиб этсин!

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. А. КАРИМОВНИНГ БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ 48 — СЕССИЯСИДАГИ МАЪРУЗАСИ

Бош ассамблея раиси, элчи Амсанели жаноблари!

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Бутрос Бутрос Ғолий жаноблари!

Муҳтарам давлат бошлиқлари ва ташқи ишлар вазирлари!

Муҳтарам жаноби элчилар!

Хонимлар ва жаноблар!

Менга тарихда биринчи марта БМТ Бош ассамблеясида давлат бошлиғи ва мустақил Ўзбекистон вакили сифатида билдирилган шараф учун Сизларга ташаккур изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Бизнинг тасаввуримизда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти — барча давлатларнинг, минтақаларнинг, бутун жаҳон ҳамжамиятининг энг муҳим муаммоларини муҳокама қилиш ва ҳал этиш учун тузилган ноёб ташкилотдир. БМТ — халқларнинг тинч-тотув яшашга бўлган эзгу иродасининг буюк рамзи, инсоният маънавий тараққиётининг ёрқин ифодасидир.

Туб тарихий ўзгаришлар даврида ҳозирги дунёнинг ўзаро алоқаси ва бир-бирига боғлиқлиги ортиб бораётгани равшан кўриниб турибди. Айни пайтда умуминсоний муаммоларни ўрганиш ва ҳал қилишда жаҳон миқёсидаги сиёсий восита сифатида БМТнинг дунё кўламидаги роли ва аҳамияти ошиб бормоқда.

Барча давлатлар тан олган мустақил Ўзбекистон эндиликда БМТнинг тўла ҳуқуқли аъзоси бўлиб қолди. Республикада кўпгина мамлакатларнинг элчихоналари, турли халқаро ташкилотлар ишлаб турибди. Ўзбекистонда БМТ ваколатхонаси самарали ишлаётганини мамнуният билан таъкидлайман. Бу ваколатхона БМТ Бош котиби Бутрос Бутрос Ғолий жанобларининг шахсий ташаббуси билан очилди.

Фурсатдан фойдаланиб, мамлакатимнинг мустақиллигини тан олганликлари ва қўллаб-қувватлаганликлари учун Бирлашган Миллатлар Ташкилотига, БМТга аъзо бўлган барча давлатларга ўз халқим ва ҳукуматим номидан самимий миннатдорлик изҳор қилишни истайман.

22 миллион аҳолиси бўлган Ўзбекистон жўғрофий жиҳатдан ҳам, сиёсий жиҳатдан ҳам Марказий Осиёнинг ўзагини ташкил қилади. Дунёдаги энг қадимий цивилизациялардан бири ана шу минтақада пайдо бўлган. Қадим замонларда Буюк ипак йўли шу ердан ўтган.

Халқимнинг тарихи ўз илдизлари билан асрлар қаърига бориб тақалади ва уч минг йилдан кўпроқ даврни ўз ичига олади. Қадимий Турон, Мовароуннаҳр, Туркистон ҳудудида равнақ топган давлатлар жаҳон маданиятини ривожлантиришда ёрқин из қолдирган.

Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива шаҳарлари жуда қадим замонлардан дунёга машҳур бўлган. Олис асрларда бу шаҳарлар Хитойдан Испаниягача, Европадан Ҳинд океанигача алоқа боғлаган.

Бу шаҳарлар улуғвор меъморчилик обидалари билангина шуҳрат қозониб қолмай, айни пайтда бутун дунёдан буюк мутафаккирлар ва ижодкорлар интилган жойлар ҳам бўлган. Самарқандни ўз давлатининг пойтахти қилган буюк Темур олимларга, файласуфларга, меъморларга, шоирларга ва машшоқларга ҳомийлик қилиш билан шуҳрат қозонган.

Маънавий, илмий ва эстетик қадриятлар халқимизнинг турмуш тарзида, анъанавий маданиятида муҳим ўрин олган. Биз ўзимизнинг тарихимизни ва жаҳон цивилизациясини ривожлантиришга бебаҳо ҳисса қўшган буюк аждодларимиз — Шарқнинг мутафаккирлари Ал-Бухорий, Ат-Термизий, Аҳмад Яссавий, Баҳоуддин Нақшбанд, Ал-Хоразмий, Беруний, Ибн Сино, Навоий, Улуғбек ва бошқаларни эъзозлаймиз ҳамда улар билан фахрланамиз.

Мустақилликни эълон қилиб, Ўзбекистон ўзининг маънавий қадриятларини ва ақлий салоҳиятини қайта тиклаш даврига, иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий соҳалардаги туб ўзгаришлар даврига қадам қўйди.

Биз очиқ бозор иқтисодиётига ва кучли ижтимоий ҳимоя тизимига эга бўлган ҳуқуқий, демократик ва дунёвий жамият барпо эта бошладик. Сиёсий институтларнинг ривожланиши, кўппартиявийлик ва шаклланиш соҳасида халқимизга янгилик бор. Демократик ўзгаришлар йўлида сезиларли силжишлар бўляпти.

Ўтган йилнинг декабрида Ўзбекистон Республикасининг тамоман янги асосий қонуни қабул қилинди. Халқаро холис экспертлар унга юқори баҳо беришди. Бизнинг Қомус демократик конституцияларга қўйиладиган юксак талабларга жавоб беради, инсон ҳамда фуқаронинг барча ҳуқуқларига ва эркинликларига кафолатлайди.

Ўзбекистонда давлат бошлиғи ва парламентга эркин ва муқобил асосда умумхалқ сайловлари ўтказилди. Давлат идоралари ўртасидаги ҳокимият ваколатлари аниқ ажратиб қўйилган. Кўп партиявийлик тобора ривожланяпти.

Юз йилдан кўпроқ вақт ўтгач, халқимиз яна озод бўлиб, ўз тақдирини ўзи ҳал қилиш, маънавий қайта уйғонишни таъминлаш имкониятига эга бўлди.

Республикада юздан зиёд халқлар ва элатлар яшаб турибди. Бизда барча этник гуруҳларга миллий маданиятларини, анъаналарини, тилларини ривожлантиришлари учун катта ва етарли имкониятлар берилаяпти. Ўтиш даврининг қийинчиликларига қарамай, Ўзбекистонда ижтимоий барқарорлик, тинчлик ва миллатлараро тотувлик сақланиб қолаётганлиги билан фахрланамиз.

Ўзбекистон Республикаси — кучли ва кенг имкониятли, ноёб табиий бойликларга эга, истиқболи порлоқ мамлакат. Аҳолининг 50 фоизга яқини 18 ёшгача бўлган ёшлардир. Республика пахта етиштириш бўйича жаҳонда учинчи ўринни, олтин қазиб чиқариш — саккизинчи, мис қазиб чиқаришда ўнинчи ўринни, нодир металлар ва стратегик хомашё заҳиралари бўйича салмоқли ўринни эгаллаб турибди. Ғоят катта энергетика ресурсларига ва бошқа кўпгина бойликларга, ҳунармандчилик, савдо-сотиқ ва деҳқончиликнинг қадимий анъаналарига эга бўлиб, сайёҳат учун ажойиб бир ўлкадир.

Республика кучли илмий, ақлий ва маънавий салоҳиятга эга. Олимларимиз математика, физика, биология соҳасида олиб бораётган илмий-тадқиқотлар минтақамиздан ташқарида ҳам яхши маълум. Аммо бизнинг энг асосий бойлигимиз — ўз шаъни ва қадр-қимматини ҳис эта олиши билан ажралиб турадиган кучли, очиқ, меҳнатсевар, меҳмондўст ва мағрур халқимиздир.

Озод Ўзбекистон жамиятни ислоҳ қилишнинг бурунги ҳолатидан демократик жамият ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг ўз йўлини танлаб олди. Шу йўлни бирга биз энг...

(Давоми 2-бетда).

Муҳаррир минбари

АСРЛАР АРМОНИ ЖАРАНГЛАГАН КУН

Кўҳна туронзамин тупроғида, мустақил Ўзбекистон мамлакати халқи ҳаётида жаҳоншумул унутилмас тарихий воқеа юз берди. Президентимиз Ислом Каримов Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида маъруза қилди. Уни Сессия ишида қатнашаётган бутун дунё мамлакатларининг вакиллари — давлат бошлиқлари, ташқи ишлар вазирлари, элчилар катта қизиқиш билан тингладилар. Бу долзарб ва сермазмун маърузага таниқли сиёсатчилар ва журналистлар юксак сиёсий баҳо бермоқда. Уммон ортидан олинган видео тасвирларни томоша қилиб, тинглаган мамлакатимиз халқи, бутун ёшлари ҳам юртбошимизнинг сўзлари ҳар бир фуқарода катта ғурур ва фахрланиш туйғусини уйғотганини билдирмоқдалар.

Бу мустақил Ватанимиз биринчи Президентининг жаҳондаги энг нуфузли ҳамжамият бўлган БМТнинг олий минбаридан янграган биринчи нутқи эди.

Ҳақиқатан ҳам бой мероса эгамиз. Энг кўҳна цивилизациялардан кўпчилигининг бешиги шу юртда тебратилган. Юртбошимиз алоҳида таъкидлаганидек: «Халқимиз тарихи ўз илдизлари билан асрлар қаърига бориб тақалади ва уч минг йилдан кўпроқ даврни ўз ичига олади. Қадимий Турон, Мовароуннаҳр, Туркистон ҳудудида равнақ топган давлатлар жаҳон маданиятини ривожлантиришда ёрқин из қолдирган».

Шу сўзларни жонкуяр бўлиб эшитганимизда улуғ шоиримиз Абдулла Ориповнинг қуйидаги ёрқин сатрлари хаёлимга келди:

Кўз олдимдан кечар асрлар,
Кўз-кўз этиб нуқсу чиройин.
Сарсон ўтган неча насллар,
Тополмасдан туғилган жойин.
Америка — сеҳрли диёр,
Ухлар эди Колумб ҳам ҳали,
Денгиз ортин ёритди нур бор,
Берунийнинг ақл машъали.
Колумбда бор аламим маним,
Ўзбекистон, Ватаним маним.

Илло, шундай. Марказий Осиёдаги энг кўҳна ва бой мероса эга бўлган мамлакатнинг Президенти юксак минбардан дадил ва баралла сўзлашга ҳақли эди. Чунки... «Маънавий, илмий ва эстетик қадриятлар халқимизнинг турмуш тарзида, анъанавий маданиятида муҳим ўрин олган. Биз ўзимизнинг тарихимизни ва жаҳон цивилизациясини ривожлантиришга бебаҳо ҳисса қўшган буюк аждодларимиз — Шарқнинг мутафаккирлари Ал-Бухорий, Аҳмад Яссавий, Баҳоуддин Нақшбанд, Ал-Хоразмий, Беруний, Ибн Сино, Навоий, Улуғбек ва бошқаларни эъзозлаймиз ҳамда улар билан фахрланамиз».

Барокотли бобокалонларнинг ворислари бўлган ўзбек халқи мустақилликнинг йўлидан дадил бормоқда. Бозор иқтисодиёти ва ўтиш даврининг қийинчиликларига қарамай, мамлакатимизда сиёсий барқарорлик, тинчлик ва миллатлараро тотувлик сақланиб турибди. Бу борада Президентимизнинг ички ва ташқи сиёсатда олиб бораётган дадил ва изчил сиёсатининг аҳамияти ниҳоятда беқиёсдир. Эндиликда жаҳоннинг кўпгина сиёсатчилари ва давлат арбоблари республикамиз раҳбариятининг бу борадаги фаолиятига муносиб баҳо бермоқдалар, тан олмоқдалар.

Ассамблея сессияси ишида қатнашаётганлар янги мустақил мамлакат бугуни ва келажаги ҳақида батафсил маълумотга эга бўлдилар. Тарихий маърузада тилга олинган айрим факт ва рақамлар уларни ҳайратга ҳам солган бўлиши керак.

Ватанимиз ўзининг танлаган тараққиёт йўлидан дадил бормоқда. У Мустақил Давлатлар Ҳамжамиятига аъзо бўлган айрим мамлакатлардай хорижга қарз сўраб мурожаат этгани йўқ. Бизнинг тупроғимиз ноёб табиий бойликларга эга. Республикамиз пахта етиштириш бўйича жаҳонда учинчи ўринда, олтин қазиб чиқаришда саккизинчи, мис қазиб чиқариш бўйича ўнинчи ўринда.

Бошқа бойликлар ҳам етарли.

Ўзбекистон мустақил мамлакат сифатида ўзининг тараққиёт йўлини танлади. Бу борада Президентимиз ўзининг олға сураётган концепциясини ишлаб чиқди. Бу тамойиллари ва ғояларига маҳкам турибди. Сессия қатнашчилари мустақил мамлакатимиздаги ислоҳотларнинг асосий тамойиллари мазмуни нималардан иборат эканлигини билдилар ва уларнинг ҳаётийлигига ишонч ҳосил қилдилар.

Ҳозирги кунда ислоҳотда туб ўзгаришлар ... кўпчилигини ёшлар ташкил этади. Келажагимиз навқирон йигитлар ва иродали қизлар қўлида. Юртбошимиз олға сураётган дастурнинг вазифалар, улуғвор режалар уларнинг қалбидан жой олиши лозим. Токи ҳеч ким мустақиллик йўлидаги қийинчиликлар ва шу билан бирга бу ишонч ва бўлган бунёдкорлик ишларидан четда қолмасин.

Президентимиз юксак минбардан туриб, барчанинг диққат-эътиборини Марказий Осиё минтақасидаги сиёсий аҳволга қаратди. Дарҳақиқат, қўшни Тожикистонда юз берган воқеалар бутун бир минтақага ёйилиши мумкин эди. Ислом Каримовнинг шахсан ғайратлари, олға сурган саъй-ҳаракатлари, жонкуярлик туфайли ... тўхтатилди. Ҳақиқатан ҳам Ўзбекистон раҳбарияти барча минтақадагилар, аввало Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш учун қатъият ва изчиллик билан ҳаракат қилиб келяпти. Бу борада юртбошимизнинг Тожикистондаги можаро хусусида ташвиш билдириб, БМТ Бош котиби Бутрос Бутрос Ғолийга икки марта мурожаат қилганлигини эсга олиш кифоя.

Президентимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси қатнашчилари эътиборини Марказий Осиё минтақасидаги тезда ҳал қилиниши зарур бўлган долзарб масалаларга қаратди.

«...Ҳозирги вазиятга асосланиб, нафақат Тожикистонда, балки Афғонистонда ҳам Тожик-Афғон чегарасидаги аҳволга етарлича эътибор берилаяпти, деб айтиш қийин, деди Ислом Каримов ниҳоясида. — Ушбу можаронинг миқёси ва потенциали бутун дунёга хавф солаётган ... ҳали тўла-тўкис англаб етилгани йўқ. Фурсатдан фойдаланиб, мен Бош Ассамблея сессиясининг қатнашчиларига мазкур муаммони ҳал қилиш йўллари тўғрисида ўзларининг амалий фикр-мулоҳазаларини билдиришга чақираман».

Президентимиз шу хусусда фикрини давом эттириб, Марказий Осиёда хавфсизлик, барқарорлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича БМТнинг доимий ишловчи семинарини чақиришга аҳамиятли таклиф ...

Бу анжуман азалдан жаҳонда Тинчлик Шаҳри деб ном олган Тошкентда иш бошласа ва кейинчалик қўшни республикалар пойтахтларида давом эттирилса айни муддао бўлур эди. Бу ибратли таклифни дунё аҳли қўллаб-қувватлайди, деб ўйлаймиз.

Нуфузли минбардан айтилган яна бир ташвишли муаммо — Орол фожиасидир. Унинг оқибати натижасида дунёдаги кўпгина минтақалар каби Марказий Осиё ... экологик офатларга дуч келаяпти. Маърузада келтирилган ғоят ташвишли факт ва рақамлар бу муаммони ечишда кўпчиликнинг эътиборидан четда қолмайди.

...Олтин куз Ўзбекистонга бахт олиб келди. Ислом Каримовнинг Бош Ассамблеясининг 48-сессиясидаги маърузаси чин маънодаги тарихий воқеа бўлди. Бутун дунё Марказий Осиёда қадимий давлат ... янги мамлакат — Ўзбекистонни ва унинг Президенти Ислом Каримовни яна бир бор кашф этдилар ва олий минбардан айтилган қуйидаги сўзларга ҳамфикрлик туйдилар:

«Ўзбек халқини инсониятнинг ягона оиласида ... аммо буюк келажак қураётганлигига ишончимиз комил».

Жаббор РАЗЗОҚОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. А. КАРИМОВНИНГ БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ 48 — СЕССИЯСИДАГИ МАЪРУЗАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

дан чиққан ва экологияси бузилган республика қисқа давр ичида бундай меросни ўзгартириши ва ўнглаб олиши мумкин эмаслигини биламиз. Бу ҳудуд, аслини олганда, собиқ ССР Иттифоқи таркибида хомашё манбаи бўлиб келган. Бу ердан арзон хомашё олиб чиқиб кетилиб, унча сифатли бўлмаган тайёр маҳсулот келтирилар эди.

Биз аҳолининг табиий ўсиши юқори бўлган, республикада иш билан таъминлаш соҳасида жиддий муаммолар ва талайгина моддий қийинчиликлар мавжуд шароитда жамиятни иқтисодий ва маънавий жиҳатдан ривожлантириш сиёсий ислоҳотлардан олдинда бориши кераклигини яхши биламиз.

Мустақил қонунчилик негизини, ҳуқуқий маданиятни, қарашлар ва фикрларнинг хилма-хиллиги билан муроса қилишни ва холисликни руҳиятини тайёрлаш зарур. Энг муҳими эса кейинги 75 йил мобайнида яшаб келган маъмурий-буйруқбозликдан иборат тоталитар тақсимот тизими юзага келтирган одамлар руҳиятини, уларнинг тафаккурини ўзгартириш лозим.

Биз кейинги вақтларда собиқ социалистик лагернинг талайгина мамлакатларида бир неча марта кузатганимиздек, зиддиятли ёндашув, воқеаларни ўйламай-нетмай жадаллаштириш кескин можароларга, фуқароларнинг бир-бирига қарама-қарши туришига, миллатлараро тўқнашувларга, ечимини кутаётган муаммоларнинг янада чуқурлашиб кетишига, эркин бозор иқтисодиёти ва демократик ислоҳот ғояларининг барбод бўлишига олиб келиши мумкин.

Эндиликда дунёда жамият ва ижтимоий иқтисодий тараққиётнинг ҳар қандай мамлакат учун бир хилда мақбул бўлган ҳаммабоп йўллари йўқлиги равшан бўлиб қолди. «Капиталистик» ва «социалистик» деган тушунчалар ўртасидаги фарқ амалда йўқ бўлиб боряпти. Мафкуравий ақидалардан холи бўлган янги эркин тафаккурни шакллантириш зарурати етилди. Бундай тафаккур ҳар бир мамлакатнинг сифат жиҳатдан янгича ҳолатга ўтишида ғоят хилма-хил шакллар ва йўлларни очиб беради.

Биз аниқ вазиятга, ўзбек халқининг руҳияти ва анъаналарига асосланиб, ўз ислоҳотларимизнинг асосий тамойилларини ишлаб чиқдик.

Биринчидан, биз иқтисодиётнинг сиёсатдан устуворлигини, ҳам ички, ҳам ташқи иқтисодий муносабатларнинг мафкурадан холи бўлишини эълон қилдик.

Иккинчидан, биз ўтиш даврида давлат бош ислоҳотчи ва республикада амалга оширилаётган демократик ўзгартишларнинг изчил ташаббускори бўлиши керак, деб ҳисоблаймиз.

Учинчидан, бу — қонунчиликни, ҳуқуқнинг устуворлигини таъминлашдир.

Тўртинчидан, фуқароларнинг, айниқса кам даромадли фуқароларнинг, давлат ва жамиятнинг мададига муҳтож бўлган барча кишиларнинг манфаатларини ҳимоя қиладиган кучли ижтимоий сиёсат биз учун ниҳоятда муҳим.

Ва, ниҳоят, бешинчидан, бизнинг шароитимизда бозор муносабатларига ўтиш босқичма-босқич, тадрижий йўл билан амалга оширилиши керак. Доно халқимиз айтганидек: «янги уй қурмай туриб, эскисини бузма».

Демократик ислоҳотлар учун жамиятнинг барқарорлиги ва давлатнинг хавфсизлиги ҳаётий заруратдир. Буларсиз бошқа масалаларни амалда ҳал қилиш мумкин эмас. Ўзбекистон барча минтақаларда ва аввало Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш учун қатъият ва изчиллик билан ҳаракат қилиб келяпти. Минтақамизнинг хусусияти, унинг жўғрофий-сиёсий мавқеи шундайки, воқеаларнинг салбий ривожланиши оқибатида у бутун дунёда беқарорликнинг катта манбаларидан бири бўлиб қолиши мумкин.

Шуни айтиб ўтиш кифояки, Марказий Осиёда ҳар хил этник ва диний гуруҳларга мансуб бўлган салкам 60 миллион киши яшайди. Бу ерда ядро қуроли, шунингдек, катта вайронгарчилик кучига эга бўлган оддий қурол-яроғлар тўпланган. Шу минтақадаги тўқнашувлар олдиндан айтиб бўлмайдиган миқёсларга фалокатларни келтириб чиқара олади.

Шу муносабат билан Тожикистондаги ва тожик-афғон чегарасидаги вазият тўғрисида гапирмасдан бўлмайди. Унда қатнашувчи кучларнинг сиёсий манфаатлари хусусида баҳс юритиш мумкин. Аммо шу нарса шубҳасизки, Тожикистондаги қонли можаро томонлардан бирининг ғайриқонуний равишда, қурол кучи ва қўрқитиш йўли билан ҳокимиятни босиб олишга ҳамда уни ташқаридан тўхтовсиз моддий ва мафкуравий жиҳатдан аралашиш йўли билан қўллаб-қувватлашга уринишлари натижасида юзага келди. Бунинг оқибатида кўпгина сиёсий кучлар, жамиятнинг турли табақалари қуролли тўқнашувга жалб этилиб қолди. Бу тўқнашув халқаро тус касб этди. Чунки ҳукуматга қарши кучларнинг жанговар тузилмаларини тайёрлаш, пул ва ҳарбий техника билан таъминлаш манбалари Тожикистондан ташқарида эди.

Ўзбекистон ҳукумати Тожикистонда ва тожик-афғон чегарасида можаронинг давом этаётганлигидан ташвишда. Аввалламбор унинг сабаби шуки, асрлар мобайнида Марказий Осиё халқлари иқтисодий, маънавий ва маданий жиҳатдан чамбарчас боғлиқ бўлишган. Ҳозирги вақтда мазкур минтақанинг кўпгина мамлакатлари ўртасида аслида тўла маънодаги чегаралар йўқ. Шу боисдан ҳар қандай нуқтадаги можаро соф жўғрофий сабабларга кўра бутун минтақани қамраб олиш хавфини туғдиради.

Можаро содир бўлаётган жойларда ғоят кўп миқдорда замонавий қурол-яроғ ҳеч бир назоратсиз тўпланаётганлиги ҳам бизни ташвишга солаяпти. Бу қурол-яроғлар қаердан келаяпти ва улар жангарилар билан террорчиларнинг қўлига қандай тушиб қолаяпти? Биродаркушлик урушлари бўлаётган жойларга қуролларнинг бундай оқимини тўхтатиш учун жаҳон ҳамжамияти нима қилаяпти ва нималар қилиши лозим? Халқларнинг манфаатларига, миллатларнинг тақдирига ва миллионлаб кишиларнинг ҳаётига дахлдор бўлган бу саволлар ўз жавобини кутаяпти.

Тожикистонлик қочоқлар муаммоси можаро алангасида мисли кўрилмаган кескинлик касб этди. Ўн минглаб тинч аҳоли туғилиб ўсган жойларини ташлаб кетишга мажбур бўлди. Ўзбекистон Тожикистонга озиқ-овқат, энг зарур моллар юбориб турибди. Қочоқларнинг қайтишига ёрдам бераяпти. Инсонпарварлик ёрдами кўрсатишда БМТ муассасаларига Термиз бюроси орқали баҳоли қудрат кўмаклашаяпти.

Ўзбекистон жангариликни, террорчиликни, ҳар қандай кўринишдаги диний фанатизм ва ақидапарастликни қатъиян қоралайди. Биз можарони сиёсий воситалар ёрдамида тинч йўл билан ҳал қилиш, бир-бирига қарши курашувчи томонлар ўртасида музокаралар олиб бориш, мустақил давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик тарафдори бўлиб, тожик халқига ва аввало Афғонистондан қайтиб келаётган қочоқларга бундан буён ҳам инсонпарварлик ёрдами беришга тайёрмиз.

Ўзбекистон Тожикистондаги можаронинг бошиданоқ вазиятни синчиклаб ўрганиш ва унинг БМТ доирасида бартараф этилишини таъминлаш ниҳоятда зарурлигига БМТ Бош котиби жаноб Бутрос Бутрос Ғолийнинг эътиборини икки марта жалб қилди.

Биз модомики, можаро унда қатнашувчиларнинг таркибига, кўламлари ва оқибатларига кўра халқаро можаро бўлганлиги учун уни бартараф этиш ҳам халқаро куч-ғайратлар асосида амалга оширилиши керак, деган фикрдан келиб чиқамиз.

Тожикистондаги можаро хусусида ташвиш билдириб, унга тез эътибор берганлиги ва куч-ғайрат сарфлаганлари учун биз БМТдан, унинг Бош котиби жаноб Бутрос Бутрос Ғолийдан миннатдормиз ва жаҳон ҳамжамиятини тинчлик ишига қўшилган бу ҳиссага муносиб баҳо беришига ишончимиз комил. Минтақада БМТ Бош котибининг махсус элчиси жаноб И. Киттани раҳбарлигидаги миссия самарали ишлаяпти. Бизнинг назаримизда, у тўплаган материал БМТ Хавфсизлик кенгашининг мажлисида можаронинг характери ва қатнашаётган кучлари тўғрисида объектив хулосалар чиқариш имконини берди.

Шунга қарамай, ҳозирги вазиятга асосланиб, нафақат Тожикистонда, балки Афғонистонда ҳам тожик-афғон чегарасидаги аҳволга етарлича эътибор берилаяпти деб айтиш қийин. Ушбу можаронинг миқёслари ва потенциали, бутун дунёга хавф солаётган ҳалокатли оқибатлари ҳали тўла-тўкис англаб етилгани йўқ. Фурсатдан фойдаланиб, мен Бош ассамблея сессиясининг қатнашчиларини мазкур муаммони ҳал қилиш йўллари тўғрисида ўзларининг амалий фикр-мулоҳазаларини билдиришга чақираман.

Ўзбекистон Марказий Осиёда хавфсизлик, барқарорлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича БМТнинг доимий ишловчи семинари чақирилишини айни муддао деб ҳисоблайди. Тинчлик ўрнатишда қадимий анъаналарга эга бўлган, халқаро ҳамкорлик ва миллатлараро тотувлик руҳи билан йўғрилган шаҳар сифатида Тошкент БМТнинг ана шундай семинари ўтказиладиган жой бўлишга тайёр. Доимий ишловчи семинарда жаҳонда умумий хавфсизлик сиёсати доирасида ва БМТ Низомининг 52-моддасига мувофиқ манфаатдор мамлакатлар Марказий Осиёда минтақавий хавфсизликнинг ишончли тизимини вужудга келтириш имкониятларини муҳокама қила олур эдилар. Бундай тизим можаролар ва урушлар юзага келган ҳолларда тинчликни сақлаш ва қайта тиклаш борасидаги чора-тадбирларни, жумладан, тинчликни ва чегараларнинг яхлитлигини бузмоқчи бўлганларга қарши дипломатик, молиявий, иқтисодий ҳамда бошқа тусдаги коллектив жазо чораларини кўзда тутиши, ушбу минтақада барқарорлик ва мустаҳкам тинчлик ўрнатиш бўйича БМТ учун тавсияномалар ишлаб чиқиши мумкин бўлур эди.

Ўзбекистон жаноб Бутрос Бутрос Ғолийнинг 1992 йил 31 январда хавфсизлик кенгашида баён қилинган «Тинчлик кун тартиби»да таклиф қилганидек, ер юзида хавфсизликни таъминлашда жаҳон ташкилоти сифатида БМТнинг янги ролига эришиш йўлларини қўллаб-қувватлайди. Биз БМТ Бош котиби жаноб Бутрос Бутрос Ғолийни Марказий Осиё минтақасига, жумладан, Ўзбекистон Республикасига келишга таклиф қиламиз. Ишончим комилки, БМТ ва унинг Бош котибининг обрў-эътибори ушбу минтақада воқеалар салбий ривожланишининг олдини олиш ва бунга йўл қўймаслик имконини беради.

«Кун тартиби»да жаноб Бутрос Бутрос Ғолий ҳозирги дунё учун можароларнинг олдини олиш дипломатияси аҳамиятига катта эътибор беради. Бу эса бизнинг нуқтаи назаримизга тўла мос келади. Мана шу юксак халқаро минбардан туриб, БМТни ўзининг тинчликпарвар фаолиятини, айниқса, можаролар чиқадиган жойларда тинчлик ўрнатиш фаолиятини янада кучайтиришга чақиришни истардим.

Шуни эътироф этишга тўғри келадики, кўп ҳолларда нуфузли халқаро ташкилотлар можароли вазиятларга, ифодали айтганда, ёнғин ҳиди эндигина чиқаётган пайтда эмас, балки батамом ловуллаб кетганда, бартараф этиш қийин бўлиб қолганда эътибор бера бошлайдилар. Жаҳон ҳамжамияти можаролар кучайишининг олдини олиш мақсадида кўп ҳолларда бефарқ кузатувчи ролидан фаол тинчликпарвар мақомига ўта бориши керак.

Шу муносабат билан БМТ Хавфсизлик кенгаши ҳузурида юзага келаётган халқаро можароларни таҳлил қилиш ва оқибатини белгилаш бўйича махсус гуруҳ ташкил этилиши мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Бундан мақсад тегишли қарорлар қабул қилиш учун Хавфсизлик кенгашига, БМТнинг бошқа бўлинмаларига, бутун жаҳон ҳамжамиятига зудлик билан тавсияномалар тайёрлашдан иборатдир.

Ҳозирги замон воқелиги шундайки, бир мамлакатнинг хавфсизлиги фақат ўз давлат ҳисобидан таъминланиши мумкин эмас. Минтақа хавфсизлигини бутун жаҳон хавфсизлиги муаммоларидан ажратиб бўлмайди. Шунга асосланиб, Ўзбекистон ядро қуролининг тарқатилмаслиги тўғрисидаги шартноманинг самарали амал қилиши ва унинг ҳеч бир муддатсиз узайтирилиши учун ҳаракат қилади. Бизнинг республикамиз ана шу шартноманинг амал қилиш муддатини узайтиришга оид конференцияга тайёргарлик музокараларида фаол қатнашди. Ўзбекистон Марказий Осиёни ядросиз зона деб эълон қилинишининг қатъий тарафдоридир.

Биз кимёвий қуролни тақиқлаш конвенциясига қўшилиш тўғрисидаги ҳамда бактериологик қуролни тақиқлаш муаммолари бўйича зарур музокараларни ҳам масъулият билан ўтказиш ниятидамиз. Ўзбекистон Марказий Осиё минтақасида кимёвий ва бактериологик қуролнинг тарқатилиши устидан халқаро назорат ўрнатиш зарур, деб ҳисоблайди.

Биринчи навбатдаги муаммолар орасида наркобизнесга қарши умумий саъй-ҳаракатларни кучайтириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилишини истардим. Биз ана шу иллатга қарши курашда кенг кўламли ҳамкорлик тарафдоримиз. Жаҳонда ишлаб чиқарилаётган ва истеъмол қилинаётган наркотик моддаларнинг талайгина қисми Марказий Осиёда тайёрланаётганлиги ёки у орқали ташиб ўтилаётганлиги сир эмас. Наркобизнеснинг транзит йўналишлари бир минтақада жамланишининг ўзиёқ мана шу даҳшатли ҳодисани тугатишда жаҳон ҳамжамияти ўз имкониятларини жамлаб, ишга солиши учун етарли асос бўлади. Ўзбекистон барча манфаатдор мамлакатлар ва ташкилотлар билан бу борада ҳамкорлик қилишга тайёр. Наркобизнесга қарши курашда биргаликдаги куч-ғайратларни мувофиқлаштириш учун Марказий Осиёда БМТнинг минтақавий комиссияси тузилишини биз қутлаган бўлур эдик.

Биз атроф муҳитни назорат қилиш ва жаҳон миқёсидаги экологик фалокатларнинг олдини олишда БМТнинг роли кучайтирилишини ҳам ёқлаб чиқяпмиз. Мана шу олижаноб вазифани амалга оширишда ҳар жиҳатдан кўмак беришга тайёрмиз.

Дунёдаги кўпгина минтақалар каби Марказий Осиё ҳам ғоят катта миқёсдаги экологик офатларга дуч келяпти. Энг аввало бу Орол денгизи фожиасига тааллуқли. Кейинги йилларда унинг ҳажми уч баравардан кўпроқ қисқарди, майдони икки баравар камайди, қирғоқ 80 километрга чекинди, сувнинг минераллашув даражаси тўрт бараваргача ошди, ҳайдаладиган икки миллион гектар ерни қум босди, чанг-тўзонлар бўрони 300 километр ва ундан кўпроқ масофага етиб борадиган бўлди. Мана шуларнинг ҳаммаси минтақадаги санитария ҳолатига салбий таъсир кўрсатмоқда. БМТ экспертларининг фикрига кўра, Орол муаммоси ўзининг экологик ва ижтимоий-иқтисодий оқибатлари жиҳатидан 20-асрнинг энг катта офатларидан бири бўлиб қолди.

Орол денгизининг ҳалокати бутун дунё учун олдиндан айтиб бўлмайдиган оқибатлар келтириб чиқармоқда. Биз жаҳон ҳамжамиятига мурожаат қилиб, Оролни ва Оролбўйини қутқаришда ёрдам беришга чақирамиз.

Фалокатнинг ҳақиқатан ҳам жаҳон миқёсида эканлигини эътиборга олиб, Ўзбекистон БМТнинг Орол муаммоси бўйича махсус комиссияси ташкил қилинишини ёқлаб чиққан бўлур эди. Бу комиссия минтақадаги ҳукуматлар билан келишган ҳолда ва БМТнинг имкониятлари орқали халқаро кучлар ва маблағларни мана шу экологик фожиани бартараф этишга жалб қилган бўлур эди. Дастлабки қадам сифатида мазкур комиссия ушбу муаммо бўйича Нукус шаҳрида БМТ ҳомийлигида халқаро конференцияни тайёрлаши мумкин бўлур эди.

Хонимлар ва жаноблар!

Ўзбекистон «совуқ уруш» тугаши даврида мустақил бўлди. Ана шу давр БМТ ва жаҳон ҳамжамияти олдида йиғилиб қолган муаммоларнинг жамики мажмуига сергаклик билан янгича баҳо беришни тақозо қилади. Биз Шимолдаги тараққий этган мамлакатлар билан Жанубдаги ривожланаётган давлатлар ўртасида ҳадиксираш кучайганлигидан хавотирдамиз. Шарқ билан Ғарб ўртасида мавжуд аввал бўлган мафкуравий муросасизлик эндиликда миллий ва диний заминдаги муросасизлик билан алмашаётгани хусусида таассуф билдирамиз. Биз ақидапарастлик, экстремизм, террорчилик тамойилларининг кучайганлигидан ташвишдамиз.

Бизнинг назаримизда вужудга келган шароитда инсоният тараққиётини чигаллаштириб юбориши мумкин бўлган янги можароларнинг олдини олишда айни БМТ асосий восита бўлиши керак. Шу муносабат билан биз БМТнинг энг муҳим органи — Хавфсизлик кенгаши ҳозирги дунёнинг ижтимоий-иқтисодий, этник-маданий, диний, маънавий жиҳатдан ғоят хилма-хиллигини баб-баравар тарзда акс эттириши, ўзининг таркиб топган консерватив тузилмасини қайта кўриб чиқиши учун ҳам самарали чора-тадбирлар белгилаш зарурати ниҳоятда етилди, деб ҳисоблаймиз.

Жаҳон халқлари янги минг йиллик бўсағасида турибдилар. Улар ўз келажакларининг порлоқ, истиқболли бўлишини истайдилар. Жаҳон миқёсидаги мафкуравий қарама-қаршиликларнинг ағдар-тўнтарлари ўтмишда қоляпти. Халқларнинг тинчлиги, ҳамкорлиги, ўзаро хавфсизлигидан бошқа йўл йўқ эканлигига қатъий ишонч ортиб боряпти.

Ҳақиқатан ҳам, инсониятнинг эртанги куни қандай бўлар экан? У янги даврга қай ҳолда кириб боради? Ўтмишнинг оғир меросини бартараф эта оладими? Ўзаро ҳадиксираш, ишончсизлик, ҳукм ўтказиш ҳоллари йўқ бўлиб кетганда давлатлараро муносабатларда рўй-ростлик ва самимийликнинг шундай даражасига эришадими? Миллатлар ҳамжамиятининг келажаги мана шу саволларга бериладиган жавобларга боғлиқ. Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятининг муштарак манфаатлари билан узвий боғлиқ ҳолда, унинг замонавий ривожланиш даражасига хос бўлган чуқур демократик жараёнлар ўзанида устувор миллий мақсадларга эришиш сари қатъият билан бориш ниятидадир. Ўзбек халқини инсониятнинг ягона оиласида осон бўлмаган, аммо буюк келажак кутаётганлигига ишончимиз комил.

Эътиборингиз учун ташаккур!

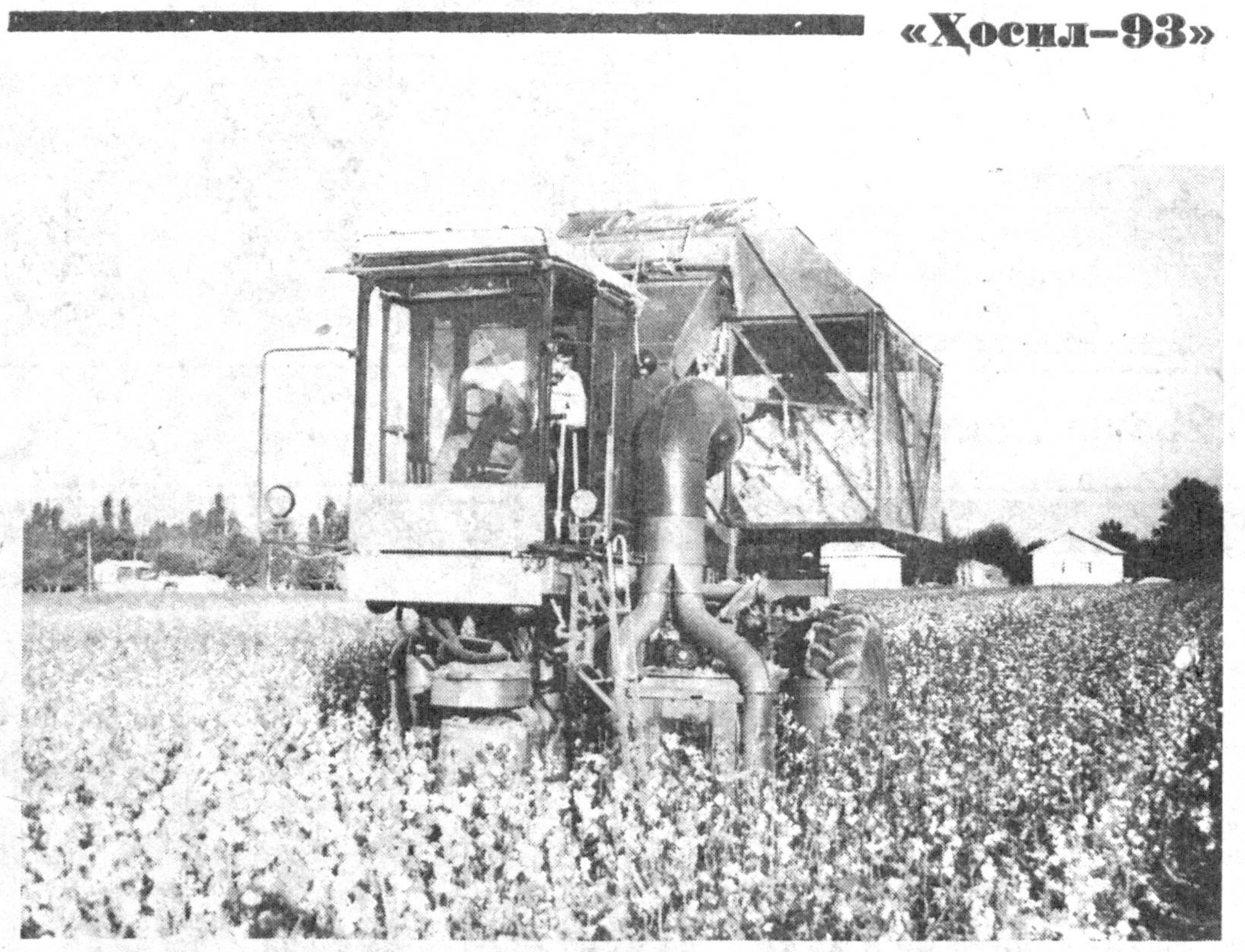

Аму бўйларида...

...Пахта йиғим-терими айни авж паллага минди. Бир вақтлари русмда бўлган ибора «етти ёшдан етмиш ёшгача» бугун далада. Деҳқон йил бўйи тер тўккан, энди ҳосилни йиғиб топширмаса бўлмайди. Вақт эса кутиб турмайдиган матоҳ.

Ўтган йил амубўйиликларни табиат инжиқлиги доғда қолдирган — ҳосил нишоналари энди пишиб етилган пайтда тасодиф совуқ уриб кетди. Режалар аро йўлда қолди.

Хоразмликларнинг карвонбошилик қилаётганликлари бежиз эмас. 113 минг гектар майдонда бўлиқ ҳосил етиштирилди. Режадаги 308 минг тонна хом ашёни қоплайдиган миқдорда. Кузини берса режадан ташқари топширадиган ҳам.

Вилоят пахтакорлари мусобақасида Гурлан, Хонқа ва Хива туманлари деҳқонлари етакчи. Мавсумга яхши тараддуд кўрилган, ишлар уюшқоқлик билан ташкил этилган, барча куч сафарбар қилинган. Излаб топилаётган имконлар бир ойнинг нари-берисида асосий ҳосилни давлат омборларига топширишга йўналтирилмоқда. Ҳали айрим ноҳияларда пахта карвонлари юрмай туриб, теримни эрта бошлаган хўжаликлардан дастлабки хушхабарлар кела бошлади: илғор пудратчилар бир ҳафтанинг ичида ўз зиммаларига олган режа ва мажбуриятларни уддалаб қўйдилар.

Бу яхши. Аввал бошда деҳқонга. Қора қиш чилласидан буён далада уймаланганi бекор кетмади. Ҳосил териб топширилди. Ҳаммаси юқори навларга. Энди Президент фармонига кўра ўн беш фоиз ва режадан ташқари мажбурият ҳисобига сотганидан оладиган соф даромад ўзининг чўнтагига. Бу оз миқдор бўлмайди. Бозор иқтисодиёти шароитида тадбиркорлик — кони фойда. Осмонга термулиб ўтирсанг бирингни икки қилолмайсан.

Боғот районида бу йил асосан «Бухоро-6» навли пахта уруғи экилди. Деҳқонлар бу нав ғўза серҳосил бўлишини кашф қилдилар. Кўсаклари бисёр, туплари серилган. Ҳар бир тупда ҳатто юздан ошиқ бўлиқ кўсак мавжуд. Аммо, бир томони бу нав ғўза сал кечроқ етиларкан. Ишлов бериш муддати озроқ чўзилади. Гап бу ерда сабр ҳақида борса муддаога етардик. Хайрият, куз яхши келяпти. Кунлар илиқ. Ҳавода булут йўқ. Деҳқоннинг кўнгли тўқ.

Берди ака Каримов етакчилик қилаётган Хива туманидаги Ал Хоразмий номли жамоа хўжалиги деҳқонлари ҳозиргача режанинг ярмидан кўпини уддалаб қўйишди. Зафар маррасига бир қадам қолган бригадалар бор. Пудратчилар ҳақида гапирмасада бўлади.

...Куни кеча Қорақалпоғистон Республикаси Тўрткўл туманида бўлдик. Қадим шаҳар яқин кунларда ўз юбилейини нишонлашга ҳозирлик кўрмоқда. Республиканинг биринчи пойтахти, узоқ тарихга эга, меҳнаткаш одамлари билан машҳур юртнинг хирмони бу йил ҳар қачонгидан баланд бўлиши шубҳасиз.

«Далаларни айланиб, кўзларинг қувонади. Гўё денгиз дейсиз, — деб фахрланиб гапиради туман ҳокими, Ўзбекистон халқ ноиби Ғани ака Ҳожиев. — Бу йил 40 минг тонна пахта сотиш режамиз бор. Ҳосилнинг чўғини кўриб, режадан ташқари яна ўн минг тонна пахта сотишимиз ҳеч шубҳасиз эканига ишонч ҳосил қиласиз. Кунига режанинг уч фоизидан ошириб, пахта сотаяпмиз. Сентябрь ойининг ўзидаёқ режанинг 40 фоизини топшириб қўйсак у ёғи бир қадам. Ахир ноябрь ойида шаҳарнинг тўйи бўлади. Тўй йилида қолоқлик ярашмайди...»

Ҳокимнинг кайфияти яхши. Куни кеча ой алмашинуви жараёнини кузатганини айтади. «Қариялар «Ой тик туғса ой тинч келади», дейишади. Бу гал ой алмашинуви худди шундай кечди. Бахтимизни қаранг. Тинч келади. [illegible]

Қорақалпоғистон Республикасининг пахтачиликка ихтисослашган жанубий хўжаликлари ҳам мавсумга талабчанлик, уюшқоқлик билан тайёргарлик кўришди. Беруний, Амударё ва Тўрткўл ноҳияларида қўл кучининг ўзи билан ҳосилнинг бир қисми аллақачон йиғиб олинди. Ғўза баргларини тўктириш ва терим машиналарини далага киритиш ишлари ҳам тезлаб юборилган. Машиналар далага киргач, деҳқоннинг энг оғир юмушлари камаяди, кўмакчилар ҳам нафас ростлайдилар. Суръат ҳам ўсади.

...Амубўйида бу йил деҳқончиликнинг иккинчи энг салмоқли ва сердаромад тури шоличилик ҳам ҳавас қилгулик. Кузнинг яхши келиши шоликорларнинг омади.

Ўтган ҳафта Хоразм вилояти ҳокими Маркс оға Жуманиёзов вилоятнинг барча бўғиндаги раҳбарлари, қишлоқ хўжалик мутахассисларини Боғот туманидаги «Боғот» жамоа хўжалигига йиғди. Шу куни шоли ҳосилини тез муддатларда ўриб олиш борасида келишув-маслаҳатлашув ўтказилди. Хўжалик бошқаруви раиси Машариф Қувоқов ҳам пахта, ҳам шоли ҳосили йиғими яхши бораётгани, алмашлаб экишнинг афзалликлари, шоли ўримини тез муддатларда туғаллаш учун барча имкон ва воситаларни ишга солганликларини сўзлаб берди. Вилоят ҳокими шоли мўл далаларни кўздан кечириб, бевосита деҳқонларнинг ўзлари билан мулоқотда бўлди. Ҳар гектар ҳисобидан 45 центнердан ҳосилни давлатга топшириш, қолганини эса пудратчиларнинг ўзлари бозор баҳосида сотиши мумкинлигини айтганида деҳқон меҳнатига берилаётган эътибордан ҳамма тўлқинланиб кетди... Эртаси куни эса вилоятнинг барча туманлари шоли карвонлари ҳам йўлга отланди. «Иккинчи фронт» ҳам очилди. Бу ёғига энди тинчлик йўқ — энг сўнгги мисқол ҳосил йиғиб олинмагунча...

Кўпни кўрган қарияларнинг айтишича бу йилги терим мавсуми бошқа йиллардагига ўхшамайди...

...Бу мақола ёзилиб, босишга тайёрлангунча ундаги айрим фактлар эскириб қолса ўзримизни айтамиз. Негаки, ҳар дақиқада суръат мароми нисбатсиз тарзда ўсиб бораётир...

М. ҚУРБОННИЁЗОВА,
«Туркистон» мухбири.

ТАЛАБАЛАР МИННАТДОРЧИЛИГИ

Туркиянинг турли ўқув юртларида кўпгина ёшларимиз таълим олмоқдалар. Уларнинг вакиллари ўтган ҳафтада Туркияда бўлиб ўтган Ўзбекистон маданияти ва санъати кунлари қатнашчилари билан учрашдилар, ҳамсуҳбат бўлдилар, концертларни томоша қилдилар.

Талабаларимиз хорижда таълим олишдек катта имконият яратиб берганликлари учун Президентимизга чексиз миннатдорчиликларини изҳор этмоқдалар. Куни-кеча Туркиядан келган мактуб сўзимизнинг исботидир. Унга йигирма беш талаба имзо чеккан. Мактубда жумладан шундай дейилади: **«Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!**

Тошкент Давлат Аграр университетидан Туркияда таълим олаётган бир гуруҳ талабалар номидан Сизни Республикамизнинг икки йиллик байрами ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессиясидаги маърузангиз билан чин дилдан табриклаймиз ва қутлаймиз!

Республикамиз келажагини ўйлаб бозор иқтисодига ўтиш шароитида амалга ошираётган иқтисодий, сиёсий, маданий тадбирларингизни Ватанимиздан узоқда хорижда доимо эшитиб хурсанд бўламиз.

Биз Туркияда Сиз билан фахрланамиз. Дунёнинг турли мамлакатлари тажрибасини ўрганиш, ўқиш борасида барча куч ва идрокимизни мустақил Ўзбекистонимизнинг содиқ фарзанди бўлиб етишишга сарфлаймиз».

УНИВЕРСИТЕТДА МАДАНИЙ МАРКАЗ

Ўтиш даври ҳеч қайси мамлакат ва миллат учун осон кечмаган. Жумладан, бизда ҳам бу жараён енгил кечаётгани йўқ. Фақат...

Бугунги давр ўз оти билан ўтиш даври. Демак, қийинчиликлар ҳам ўткинчидир. Ҳар ҳолда республикамиз ўтиш даврининг асосий оғирликларини ортда қолдирди ҳисоб. Мана кундан кунга бир-биридан яхши воқеаларнинг гувоҳи бўлаяпмиз.

Яқинда Тошкент Давлат Иқтисодиёт университети ўқитувчи ва талабалари ана шундай қувончли воқеалардан бирининг гувоҳи бўлишди. Университетнинг янги, ҳозирги замон талабларига тўлиқ жавоб берадиган 14 қаватли ўқув корпуси тўлиқ ишга тушди. Айни кунда ушбу бинода ижтимоий-иқтисодий режалаштириш факультети талабалари ўқишни бошлаб юборишди.

Ўша куни янги бино ишга тушиши муносабати билан ўтказилган митинг қатнашчилари пойтахтнинг «Ал-Хоразмий» даҳасида 240 ўринли оилавий ётоқхона ҳам ишга тушганидан хабардор бўлишди. Бу ҳам университетнинг уй жойга муҳтож бўлган оилали талаба, аспирант ва ўқитувчилари учун айни муддао бўлди.

Шунингдек, Бўстонлиқ туманида университет жамоасининг саломатлигини тиклаш мақсадида 300 ўринли соғломлаштириш маркази ҳам фойдаланишга топширилди.

Янаям қувончлиси эса, бир миллион китоб фондига эга бўлган янги кутубхона биносининг ишга тушиши бўлди. Қолаверса, ундаги китобларнинг асосий қисмини бозор иқтисодиётига бағишланган адабиётлар ташкил этади. Бу адабиётларни ўқиб-ўрганган талабалар эртага республикамизнинг иқтисодий жиҳатдан гуллаб яшнаши учун катта ҳисса қўшишлари аниқ.

Айтиш керакки, университет жамоасининг қувончи шу билангина чекланиб қолмади. Митингда университет таркибида 800 ўринли маданий марказ қуриб битирилиб фойдаланишга топширилгани ҳақида ҳам сўз борди. Ва айни кунларда Тошкент туманида ҳам соғломлаштириш маркази қурилаётгани, ушбу қурилишда сўнгги пардозлаш ишлари олиб борилаётгани ҳақида ҳам айтиб ўтилди.

Ўтказилган митингни университет ректори, иқтисод фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси халқ ноиби Саидаҳрор Саидахметович Ғуломов очди ва нутқ сўзлади.

Жумладан у «Университетимизнинг янги, тўлиқ комплекси ишга туширилиши, айниқса, маданий марказимизнинг иш бошлаши келажак учун тайёрлаётганимиз — ёш мутахассисларимиз онгига миллий ифтихор туйғуларини сингдиришимиз, уларни жаҳон талабларига жавоб бера оладиган даражадаги иқтисодчилар мақомида тарбиялашимизда катта ўрин тутади. Университетимизнинг режа асосида иқтисодчи-мутахассислар тайёрлаш марказига айланиб боришида салмоқли ўрин эгаллайди», деди.

Шунингдек, бўлиб ўтган митингда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Муҳаммаджон Қорабоев, ёзувчи Нурали Қобул, 4-қурилиш бошқармаси бошлиғи Абдуллажон Мустафоев ва бошқа ўртоқлар ҳам ўз табрик сўзларини изҳор этдилар. Университет жамоасини қутладилар.

Митингда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Т. Рисқиев, Республика Бош вазирининг ўринбосарлари К. Тўлаганов ва Т. Мирёқубов иштирок этдилар.

Н. ТУРАЕВ.

СУРАТЛАРДА: университет маданий марказининг очилишидан лавҳалар.

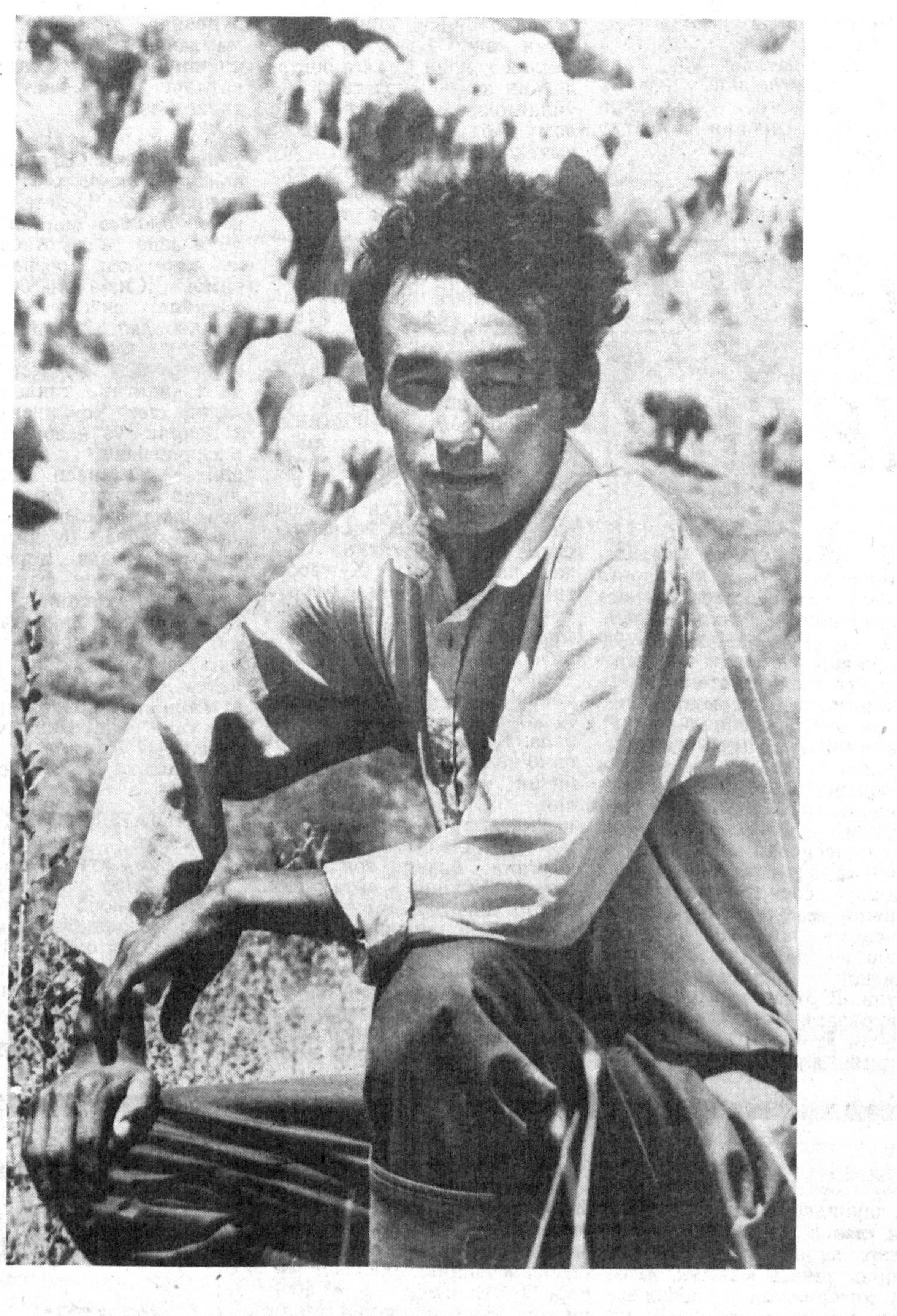

ЯЙЛОВДА.

Р. НУРИДДИНОВ (ЎзА) сурати.

Масъуд АБДУЛЛАЕВ

МИЛЛИЙ ҒУРУР

Хотира

Дадамнинг қадрдонларидан ёзувчи Раҳматилла Азизхўжаев билан учрашсам, у киши дадамни эслаб тўлиб-тошиб, тўлқинланиб ҳикоя қилардилар.

— Тошкентнинг Ўқчи даҳасига жойлашган муаллимлар тайёрлайдиган техникумда таҳсил олиб юрган кезларим эди. Баҳор ойининг охири, дарсдан чиқиб бир юмуш юзасидан боғ ҳовлингизга йўл олдим. Эшик пештоқига битилган «аризаномалар қабул этилмайди», деган битикка кўзим тушди. У вақтда машҳур шийпон қурилмаган, ичкари ҳовлингиз тикланиб бўлган бўлиб, эни икки ярим ғишт узун йўлка орқали уйга кириб бордим. Ҳовлида юмуш билан банд Раҳбар опам қарши олиб, Абдулла акам ўтирган хонага таклиф этдилар. Даданг ёзув билан банд эканлар, менга кўз қирлари билан «ўтир» ишорасини билдириб, ўзлари ёзувни давом эттирдилар. Раҳбар опам чой келтириб олдимга қўйдилар. Кўзим ёзув варақасига араб алифбосида битилган «Баримта» сарлавҳага тушди, кейин билсам: «Меҳробдан чаён» романини навбатдаги бобини ёзаётган вақтлари экан.

Икки, уч пиёла иссиқ чойни ичганимга қадар Абдулла акам бош кўтармай ёзишни давом эттирдилар. Чарчадиларми ёки мени ўйладиларми ёзувга нуқта қўйиб, мен билан самимий ҳол-аҳвол сўрашдилар. Ҳижолат тортиб бемаврўд келганимдан узр сўрадим. Даданг ҳолимга тушуниб, ҳижолатдан чиқариш ниятида кулиб: «Мени ҳозирги ҳолатимга, сен ҳам бошингга тушганида биласан. Ёзувчилик танҳоликни тақозо этар экан. Вақтимни қизғаниб ариза битиб беринг деб келувчи Тошпўлат тоғаларингни ўртоқлари бисёрлигидан айб бўлса-да, хитобнома осиб қўйишга мажбурландим», — дедилар. Мен ташрифимни қисқа баён этдим ва расмларини сўрадим. Абдулла акам токчада «Ўтган кунлар» романида чоп этилган расмларини қўлимга тутқиздилар. Абдулла акамдан расм орқасига эсдалик ва бирор жумла ёзиб беришларини илтимос қилдим. Бир муддат ўйланиб турибди қўлларига қалам олдилар. Ёзиб қўлимга тутқаздилар. Мен хурсанд бўлиб ўрнимдан қўзғолдим. Хайрлашиш чоғимда Абдулла акам: «— Сенга кичик юмушим бор. Вақтингга қараб келгин» — деб хайрлашдилар.

Ўша кезлари техникумни битириб йилим бўлиб, менга техникум маъмурияти томонидан алоҳида хона ажратилиб, адиблар, шоир, ёзувчиларга музей ташкил этиш буюрилган эди. Абдулла акам расмларини биринчи қаторга жойлаштириб, табаррук қўллари билан битилган: «Иним Раҳматуллоҳ хўжага эсдалик учун» ва «Ёш талабаларга тилагим ўқиш, ўқиш, кўб мутаола қилиш. Ҳозирги ёшларимиз ўқиб ўзлигини танимоқ, миллатини ардоқламоқ, ўтган авлод-аждодларини, кўҳна ва залворли тарихини билмоқлари керак. Миллий онг ва тафаккурнинг ички тарих қатламларини тадқиқсиз миллат ўз ўрнини мустақил белгилай олмайди. Соғлом давлат бўлмайди, буни сиз ёшлар амалга оширишингиз керак», деган чуқур маъноли сўзларни ёзиб қўйдим. Буни ўқиган ҳар бир талабада куч-ғайрат пайдо бўлган эди.

Абдулла акамнинг соф ўгитли, сермаъно сўзлари кимларгадир ёқмади. Мени директор чақириб: «Биз билан маслаҳатлашмай ўзбошимчалик қилибсан, бу ишинг учун техникумдан ҳайдаш керак», — деб дўқ урди. Охирги курс бўлганим учун директор рухсати билан давлат имтиҳонларини муваффақиятли топширдим. Абдулла акамнинг олдиларига келиб бўлган воқеадан хабардор этдим. У киши ғиннчли ҳолатда: «Тўғри сўз туққаннинга ёқмайди. Инсон ҳаёти фикрлаш, доимо хур фикр юритишдан иборатдир. Бинобарин, ҳаммани бир хил фикрлашга, яқдилликка мажбурлаб бўлмайди» — дедилар. Ўша куни Абдулла акам боғ юмушларидами ёки ижодларидами толиққан бўлсалар керак, бемалол узоқ суҳбатлашиб ўтирдик. Абдулла акам сўзларини давом эттириб «Инқилоб шабадалари жумҳуриятимизга етиб келди, инқилоб эълон этган озодлик, тенглик, бирдамлик, сўз эркинлиги, чақириқлар неча йиллар давомида чор Россияси мустамлакачилигида эзилиб келган мусулмон халқи юрагида ишонч умидини уйғотди. Эски ҳукумат бизнинг устимиздан кўтарилди. Ҳуррият бизга бағишланди. Энди биз эътиқодда озод бўлдик, ҳуқуқимизни талаб қилганда эшитсалар, дардимизни билдирганда қулоқ солсалар, деган катта умид боғлаб, халқ бахт-саодати, манфаати учун, ишонч ҳосил қилиб халқ орзусида сидқидилдан хизматга киришдим. Ишларимиз тўсиқларга дучор бўлиб, ўзимда ишончсизлик сеза бошладим. Инқилоб ваъдаси бевафолигига имон келтира бошладим. Энди тушунгандирсан иним Раҳматилло. Сен савобли ишга қўл урибсан. Раҳматнома айтиш ўрнига бўшатиш, ҳайдаш фикрида бўлибдилар».

Абдулла акам Туркистон халқларининг умум тарихи, маданиятидан сўз юритиб: «Мусулмон дунёсининг муқаддас ёдгорлиги мусҳаф усмоний Қуръон XVIII аср ўрталарида ўрис босқинчилари томонидан қўлга киритилиб Петербургга юборилганидан хабаринг бордир. Муқаддас Қуръон билан бирга минглаб нодир қўлёзма китоблар ҳам жўнатилган. Ўша суронли йилларда Россия босқинчилари ясаганят олтиндан қиммат тарихимизни камситишган, осори-атиқа ёдгорликларимизни асраб қолишга тўсқинлик кўрсатишган. Бунинг асл сабаби Турон—Туркистон маданияти Россия маданиятидан олдин вужудга келганидан хабардорликларидир. Тарих ҳужжатларини ўқиб, эсда қолганлари устида мулоҳаза юритдим холос. Жумҳуриятимизда барпо этилган, ўз кўзим билан кўрган Самарқанд, Бухоро, Хива ва бошқа қанчадан-қанча кичик ҳудудлардаги тарихий обидаларни кўрган бўлсанг керак, бари ачинарли, ночор, эгасиз ҳолда сақланмоқда.

Мен битган рўмонларимга материал йиғишда Фарғона, Қўқон, Андижон, Наманган, Марғилон шаҳарларида бўлдим. Тарихий ҳужжатларни қунт билан ўргандим. Тирик гувоҳлар билан суҳбатлашдим. Баъзи табаррук ёшдаги суҳбатдошларим айтишларича Қўқоннинг охирги хони бўлмиш Худоёрхон 1875 саналарда мажбуран хонликни тарк этиб, Хўжанд орқали Тошкентга бошпана сўраб кўчиб келади. Тошкент ҳокими Фон Кауфманнинг ҳийла-найрангига учраб, Худоёрхон келтирган бир неча ўн арава хазинасидан ажралади. Рус босқинчилари бутун Туркистон халқини сиёсий ўлимга мубтало этади. Миллий ўлим эса ундан оғирроқ. Халқ хоҳ оч бўлсин, хоҳ тўқ бўлсин, бир кун эмас, бир кун миллий ғурур ўзини намоён қилишига имоним комил.

Абдулла акам билан яна бир суҳбатимда у кишининг маълумотлари ҳақида сўрадим. Абдулла акам:

— Мен мадрасада бир муддат ўқидим, ақли заҳирий уламолар суҳбатида бўлдим, мунофиқлардан парҳез қилдим, кўнглим тўлмаган билимимни машҳур ботиний битиклардан ўқиб ўргандим, тўлдирдим дегандилар.

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

● **БОСНИЯ** мусулмонлари вакиллари Сараево шаҳрида мусулмон давлати барпо этиш масаласини муҳокама қилиш учун йиғилди. Бундан бир ҳафта олдин серблар ҳам ўзларининг худди шундай йиғинларини ўтказган эди. Салкам икки йил аввал бошланган можаро эса ўз ечимини топмаяпти.

● **ИСРОИЛ** давлатининг Бош вазири Исҳоқ Рабин Хитой Давлат Кенгаши бошлиғи Ли Пэннинг таклифига биноан 10—14 октябрь кунлари Хитойга келади.

Хитой Ташқи ишлар вазирлигининг хабарига кўра, Исроил билан дипломатия алоқалари 1991 йилнинг охирларида ўрнатилган эди. Шундан буён ўзаро ҳамкорлик муносабатлари ривожланмоқда.

● **РАТА—ТАСС** ахборот маҳкамасининг хабар беришича, Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзов расмий-амалий ташриф билан Бельгия пойтахти Брюсселга келди. Уч кун давом этадиган сафар доирасида Туркманистон Президенти НАТО Бош котиби Манфред Вернер ва Шимолий Атлантика иттифоқи раҳбарлари билан учрашади.

● **РОССИЯ** Президенти Борис Ельцин 12 октябрда Японияга сафар қилади. Шу муносабат билан учрашувга тайёргарлик кўрувчи гуруҳ Токиога келди. Бир неча кун давомида Борис Ельциннинг ташрифига доир режалар, имзоланадиган битимларнинг матнлари, Президентнинг хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқ масалалар ўрганилади. Ташриф давомида 15 та ҳужжат имзоланиши кўзда тутилган. Японияни энг қизиқтирган масалалардан бири Жанубий Курил ороллари билан боғлиқ ҳужжатдир.

● **ГЕРМАНИЯНИНГ** ва хорижнинг йирик концернлари 1998 йилда Давлат қароргоҳини Бонндан Берлинга кўчиришни таклиф этди. Жуда катта маблағ талаб қилиниши сабабли бу таклифни кўриб чиқиш шу вақтгача орқага суриб келинган эди. Бу гал концернларнинг раҳбарлари ишлаб чиқилган лойиҳаларга асосан харажатнинг 40 миллиард маркасини ўз зиммаларига олишларини билдирди. Ҳозирча Вазирлар Маҳкамаси бирор тайинли гап айтаётгани йўқ.

● **АМРИҚО** Қўшма Штатлари Оврўпо ҳамжамияти билан тузилган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари савдоси ҳақидаги битим лойиҳасини қайта кўриб чиқишдан бош тортмоқда.

Амриқонинг қарори қатъий эканига ишонч ҳосил қилган Франция раҳбарияти бу масалада яккама-якка суҳбатлашиш учун имконият излаётир. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Ассамблеясининг 48-сессиясида иштирок этаётган Франция ташқи ишлар вазири А. Жюппе шу масала юзасидан Б. Клинтон билан учрашди.

БИРЛАШГАН ЯНГИ ОЛМОНИЯ

ОЛМОН ХАЛҚИ кейинги пайтларда ўз ҳаётида бир қанча ўзгаришларни бошидан кечирди. Шундай тарихий ўзгаришлардан бири, — бу икки олмон давлатининг 1990 йил 3 октябрида бирлашганлигидир. 1949 йилнинг кузидан то мана шу санагача икки олмон давлати, яъни ГФР ва ГДР давлатларидан иборат эди. 41 йиллик айрилиқдан кейин ҳаёти ва тақдири иккига бўлинган бу халқ ўз келажакларини биргаликда қуриш бахтига муяссар бўлди. Тарих зарварағига «1990 йил 3 октябрь олмонларнинг бирлашган куни», деган янги саҳифа ёзилди. Шу кун тўғрисида ва Олмониянинг келажаги ҳақида мамлакат канцлери Хэлмут Коол сўзларини эслатиб ўтиш жоиздир: «Бизнинг озодлик ва фаровонлигимиз Оврупо ҳамжамияти ҳамда Атлантик альянсга боғлиқ. Дўстларимиз ва шерикларимиз билан биргаликда бирлашган Оврупо давлатларини тузишда ўз ҳиссамизни қўшмоқчимиз. Олмония — бизнинг она ватан, Оврупо — бизнинг келажагимиз».

Икки олмон давлатини бирлаштирганидан кейин собиқ ГДР ҳудудида янги бешта ерлик ҳокимият вужудга келди. Булар Мекленбург-Форпоммерн, Бранденбург, Заксен-Анхалт, Заксен ва Тюрингиядир.

Шундай қилиб дунё харитасида бирлашган Олмония давлати ўз ифодасини топди. Мамлакатнинг пойтахти 1991 йилдан бошлаб яна қайта Берлин деб юритила бошланди. Давлатнинг қароргоҳи эса Боннда ўз фаолиятини давом эттириб келаяпти.

Олмониянинг ҳудуди 356957 квадрат километрни ташкил этади. Давлат тузилиши демократик-парламент бўлиб, унинг таркибига 16 та ерлик ҳокимият бирлаштирилган. Давлат таркибига кирган партиялар ҳам ҳар хил. Жумладан, христиан-демократик уюшмаси, христиан-ижтимоий уюшмаси ва озод демократик партиясидир.

Мамлакат аҳолисининг 79,9 миллиони туб олмонлардан иборат. Бундан ташқари муҳожирлар ҳам оз эмас. Жумладан, мамлакатда турклар 1,5 миллиондан ортиқни ташкил этади. Шунингдек, югославлар, греклар, итальянлар, испанлар ва миллий озчиликни ташкил қиладиган серблар ва данияликлар ҳам яшашади.

Олмония давлат тузуми — федератив тузум. Халқ вакиллари олмон бундестаги таркибига кириб, улар тўрт йил муддатга сайланадилар. Ҳукумат раҳбари федератив мажлис томонидан 5 йил муддатга сайланади. У эса ўз навбатида федератив канцлер ва федерал вазирликларни тайинлайди. Ҳозирги пайтда Олмония федерал Президенти (1985 йилда қайта сайланган) Д-р Рихард фон Вайцзеккэр.

Федерал ҳукумат таркибига федерал канцлер ва вазирликлар раҳбарлари кирадилар. Федерал канцлер мамлакатда сиёсий ривожланиш стратегиясини аниқлаб иш олиб боради.

Олмония федерал канцлери 1982 йилдан бошлаб (ҳозирги сайлов 1990 йил 2 декабрда бўлган) Д-р Хэльмут Коол бошқараяпти. Канцлер христиан-демократлар бирлашмаси партиясининг вакилидир. Унинг муовини, Олмония ташқи ишлар вазири 65 ёшли ва Оврупода энг тажрибали ва кекса вазирлардан бири Ганс-Дитрих Геншэрдир. У 17 йил давомида бу лавозимда фаолият кўрсатди. 1992 йилнинг апрель ойида нафақага чиқиши муносабати билан истеъфога чиқди. Ҳозирги ташқи ишлар вазири Клаус Кинкэлдир.

ХОРИЖДАН Олмонияга келганларнинг эътиборини тортадиган диққатга сазовор нарсалар оз эмас. Аввало автомобиль йўлларининг равонлиги, ибодатхоналари, тоза ва шинам шаҳар марказлари, катта савдо уйлари, музейлари, театрлари, ажойиб замонавий ўйингоҳлари бирор бир сайёҳнинг назаридан четда қолмайди. Шаҳар ва қишлоқларда транспорт қатнови ҳавас қилса арзийдиган. Олмонлар ўзи ким? Манбалар шоҳидлик беришича, «олмон» сўзи туркий тилларда кўпроқ ишлатилиб, словян тилларида «немец», герман тилларида кўпроқ «дойч» (олмонларда), «жемэн» (инглизларда), «тедеско» (италянларда), «аллеман» (французларда) тарзида ишлатилиб келади.

Қадим замонлардан олмонлар Оврупо қитъасида истиқомат қилганлар. Улар тўғрисида юнон ва римликлар кўп ёзишган. Олмонлар германлар авлодига мансуб бўлиб, улар тахминан асримиздан аввал 3000-1000 мингинчи йилларда истиқомат қилишган.

Олмонлар дунёнинг турли қитъаларига тарқалган бўлиб, ҳатто бизнинг жумҳуриятимизда ҳам яшашган ва яшаб келишаяпти. Лекин бундан 300 йил аввал биринчи бор 13 олмон оиласининг Крейфэлд шаҳридан Амриқога кетиши Олмонияда кенг байрам қилинади. Буни «Крейфэлд даъвати» деб аташади.

Олмонлар Русияда XVII асрнинг иккинчи ярим ва XIX асрнинг биринчи ярмида Волгабўйи, жанубий Украина, Қрим, Кавказ ва кейинроқ, Сибирь, Урал, Қозоғистон ва Ўрта Осиёда жойлашган. Умуман олганда ҳозирги вақтда олмонларни ер куррасининг турли қитъаларида учратиш мумкин.

Олмонлар ҳаёти билан биринчи бор танишаётган киши бу мамлакатнинг иқлими, табиати, урф-одатлари, турмуш тарзи, кундалик ҳаётга бўлган муносабати, хўжалиги, санъати ва ҳоказолар тўғрисида ҳеч қачон шошилинч фикр-мулоҳазага бориши ва хулосалар чиқариши мумкин эмас. Олмонларнинг кундалик ҳаётда учрайдиган асосий талаблардан бири ҳар бир ишни, тадбирни ўз вақтида кечиктирмасдан бажариш, бирор жойга кеч қолмаслик. Дарсга, ишга, йиғилишга ва ҳоказоларга кечикмаслик одати қатъий қарор топган. Буни олмончада «дойче пунктлихкайт» деб аталади. Шунинг учун қаерга борманг, қайси кўчада, корхонада, дорилфунунларда бўлманг соатлар кўзга ташланади. Айниқса, черковларда ўрнатилган катта қадимий соатлар ҳар чорак соатда бонг уриб туради.

Мисол учун телевидение кўрсатувларини олайлик. Кўрсатувлар ўртасида ҳеч қачон бирор-бир дақиқа эфир бўш қолганлигини сезмайсиз. Чунки ҳар бир сония, дақиқа пул билан ўлчанади. Олмонларда шахсий ҳаётда яхши бир тушунча бор, у ҳам бўлса «термине махэн» дейилади.

Олмонлар ўз иш жойларида барвақт бўлишади; улар барвақт ухлашга ва эрта саҳарда туришга одатланишган. Бунинг учун ҳар бир оилада соат уйғотгич «веккер» ишлатилади. Бу нарсага меҳмонхоналарда ҳам жуда қатъий риоя қилинади. Агарда сиз у ернинг ходимларига ўзингизни туриш вақтингизни айтиб қўйсангиз бас, улар сизни телефон орқали айни айтган вақтингизда уйғотишади.

Олмонлардан вақт олтиндан қимматлигини ўрганса бўлади. Улар вақтнинг ҳар бир сония ва дақиқаси қадрига етишади. Шундан ҳам кундалик режалаштирилган ишларини эртага қолдириш одатлари йўқ.

ОЛМОНЛАРНИНГ тежамкорлиги ҳам ҳар жиҳатдан ибратга лойиқ. Ҳар бир ерда тартиб-интизомга риоя этилади. Мисол учун оддий қоғозни тежашни олинг. Кўчада, идорада ёки бирор бошқа жойда қоғознинг ётганини кўрмайсиз. Чунки макалатура ҳар ҳафтада қайта ишлашга топширилади. Ҳар бир идорада кераксиз бўлган қоғозларни ташлайдиган махсус жой ажратилган. Бундан ташқари ҳеч қаерда кераксиз қоғознинг ёқилаётганини ҳам кўрмайсиз. Экологияга зид бўлган бундай иш катта жарима билан жазоланади.

Бунга ўхшаш мисолларни бошқа соҳалардан ҳам кўплаб келтириш мумкин.

Олмонлар тозаликка ғоят катта аҳамият беришади. Буни ўрмонларда, сув ҳавзаларида, транспорт воситаларида, савдо дўконларида, маиший хизмат кўрсатиш жойларида яққол кўриш мумкин. Чунки олмон фуқаролари тозаликни аввало ўзларидан бошлашади. Улар ҳар доим ёш болами, мўйсафидми, ногиронми, ифлос ҳолда юрганлигини кўрмайсиз. Озода ва покиза бўлиб ишга отланишлари, ўқишга боришлари, сафарга чиқишлари худди бизнинг мусулмон мамлакатлари халқларидаги каби қаттиқ талаб қилинади.

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси мустақилликка эришиши туфайли Олмония билан бўлган алоқаларимиз ҳам йўлга қўйилганлигини алоҳида мамнуният билан таъкидлаш керак. Президентимиз Ислом Каримовнинг 1993 йил апрель ойидаги Олмонияга ташрифи бу соҳада муҳим аҳамиятга эга бўлди. Ана шу сафардан кейин Олмониянинг республикамизга бўлган қизиқиши жуда ортиб бораяпти. Бунга мисол қилиб, кейинги вақтларда бир қанча ташкилотлар, сиёсий партиялар, фирмалар, дорилфунунларнинг фаолиятларини айтиб ўтиш лозим. Дунёга танилган «Мерседес—Бенц» фирмасининг Ўзбекистонда ўз заводини қуриши, «Дойчебанк»нинг, «Сименс»нинг ҳамкорликка киришганликлари, Олмония техник ҳамкорлик ташкилотининг иш фаолияти, «Люфтханза» авиакомпанияси ваколатхонасининг очилганлиги ва бошқалар бундан яққол далолат бериб турибди.

Шунингдек, Олмония бундестаги вакилларининг ташрифи ва олмон профессорларининг тез-тез маърузалар ўқишлари, олмон ахборот воситаларида Ўзбекистон тўғрисида илиқ гаплар юритилаётганлиги, Ўзбекистон—Олмон қўшма корхоналарининг таркиб топаётганлиги, қолаверса, бизда олмон тилини ўрганишга ёшларимизнинг қизиқиши катта эканлигини таъкидлаб ўтиш лозим. Президентимиз томонидан Олмонияда биринчи ўзбек элчисини тайинланганлиги келажакда бизнинг алоқаларимизни янада ҳам янги поғонага кўтаришга, ўзаро ҳамкорлик ва дўстлик алоқаларимизни мустаҳкамлашга хизмат қилиши шубҳасиздир.

Асқар АЛИХЎЖАЕВ,
Жаҳон иқтисоди ва дипломатия университетининг кафедра мудири.

БОЛТИҚБЎЙИ ДАВЛАТЛАРИ РАҲБАРЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

Амриқо Қўшма Штатлари Президенти Билл Клинтон Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 48-сессиясида иштирок этиш учун келган Болтиқбўйи давлатлари раҳбарлари билан учрашди. Оқ уй матбуот котиби Ди Ди Майерснинг таъкидлашича, Президент Литва, Латвия ва Эстония билан чамбарчас алоқалар боғлаш тарафдори эканини айтди. У янги Болтиқ — Амриқо жамғармаси ташкил этишни таклиф қилди ва Амриқо жамғармани ривожлантиришга 50 миллион доллар миқдорида маблағ ажратишга тайёр эканлигини билдирди.

Шунингдек, Президент, Болтиқбўйи давлатлари ҳудудидан Россия ҳарбийларининг олиб чиқиб кетилиши билан боғлиқ тадбирларни маъқуллади. Россиянинг Болтиқбўйи Давлатларида рус миллатига мансуб аҳоли ҳуқуқлари чекланяпти, деган фикрини рад этди. Бунинг далили — инсон ҳуқуқлари бузилишини текширувчи халқаро кузатувчиларнинг хулосаларидир, деди Президент.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

ДИПЛОМЛАР ТОПШИРИЛДИ

Анқарада турк тилини ўрганиш бир йиллик курсининг битирувчиларига дипломлар топширилди. Кўпчилиги қардош туркий жумҳуриятларнинг вакиллари бўлган битирувчиларни Туркия Президенти С. Демирэл табриклади. У ўз нутқида узоқ йиллардан сўнг яна вужудга келаётган турк халқларининг бирлиги ҳеч кимга таҳдид солмаслигини айтди. «Бундай ўхшаш фазилатлари бўлган, шеъри, алласи, қўшиқ ва эртаклари, тили, дини, дили бир хил инсонлар биродар бўлмай, ким биродар бўлсин?», деди Демирэл. Шунингдек, у Туркия бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашиш ниятида эмаслигини, мақсади қардошлик ришталарини янада мустаҳкамлаш эканини таъкидлади.

ГАЗЕТА ЛОТИН АЛИФБОСИДА БОСИЛАДИ

Молдовада яшаётган гагаузлар — туркий элатлардан бири. Бу ерда «Она сўзи» деб номланган газета нашр этилади. Эндиликда ундаги барча мақолалар лотин алифбосида босиладиган бўлди. Онадўли университети ректори Елмаз Буюкэршен газета таҳририятига компьютер ҳадя қилди.

Илгари Молдова Коммунистик Партияси нашрларидан бирининг иловаси тарзида чоп этилган газета Молдова парламентининг май ойидаги қарорига кўра мустақил нашр сифатида лотин ҳарфлари билан босилмоқда.

Тадрижий ислоҳотлар йўлидан

Хитой саноатни ривожлантириш бўйича катта ютуқларга эришаётганига қарамай, аграр мамлакат ҳисобланади. Мамлакат аҳолисининг 80 фоизи қишлоқларда яшайди. Шу боис Хитой коммунистик партиясининг 1982 йилда бўлиб ўтган XII съезди биринчи галда қишлоқ жойларда иқтисодий ислоҳотни амалга оширишни белгилаб берган эди. Худди шу анжуманда партия раҳбарияти йўл қўйган хатолар, шахсга сиғиниш танқид қилинди. Шунингдек, хитойча хусусиятга эга бўлган социализм қуриш шиори ўртага ташланди.

Шундай қилиб, ҳудудида ер юзи аҳолисининг салкам чорак қисми яшаётган Хитой Халқ Республикаси иқтисодий ислоҳотларга эшикларни катта очиш билан бирга социалистик тузумга ҳам содиқ қолди.

Сўнгги йиллар ичида Шарқий Европада, айниқса, собиқ Совет Иттифоқи ҳудудида социализмнинг инқирозга учраши Хитой коммунистик партиясини ғоявий суянч тоғидан маҳрум этган бўлса-да, мамлакат теран ислоҳотлар йўлидан муваффақиятли одим ташламоқда. Ҳокимиятдан ажралиб қолиш хавфи Хитой коммунист раҳбарларини янада жипслаштирди. Улар иқтисодий муваффақиятлар эвазигагина компартиянинг мамлакатдаги нуфузини сақлаб қолиш мумкинлигини ўз вақтида тушуниб етди. Асосий эътибор иқтисодий бошқарув соҳасига қаратилди. Ҳатто, Ғарбнинг иқтисодиёт илмгоҳларида ўтиладиган бир қанча фанлар олий партия мактаблари янги дастурига киритилди.

Бугунги Хитой, айниқса, ташқи иқтисодий алоқалар борасида муҳим ютуқларга эришмоқда. Ўтган йилда хорижий фирмалар томонидан бу ердаги қўшма корхоналар учун 9 миллиард доллар атрофида маблағ ажратилди. Ҳозирда мазкур қўшма корхоналар мамлакат четга юбораётган саноат маҳсулотининг 25 фоизини ишлаб чиқаряпти. Қисқа фурсатда Хитой давлати экспорт қилувчи мамлакатлар рўйхатида 11-ўринни эгаллади.

Тўғри, корхоналардаги иш ўринларининг қисқариши туфайли мамлакатда ишсизлар муаммоси юзага келди. Малакали мутахассислар, ишчи ва ходимларнинг капиталистик услубда ишлайдиган фирмаларга ўтиб кетиши давлат корхоналарининг ишлаб чиқариш қувватига салбий таъсир қилмоқда. Бундан ташқари, давлатга зарар келтираётган кўплаб корхоналарни аллақачон ҳиссадорлик жамиятларига айлантириш вақти келган. Биржалар эндигина тузила бошланди, иқтисодий ислоҳотларни муҳофазага олувчи қонунлар суст қабул қилинмоқда.

Аммо, ҳамма гап шундаки, Хитой муқаррар иқтисодий бўҳрондан қутулиб қолди. Мамлакат иқтисодчилари 12 йиллик ислоҳот тажрибасига суяниб, туб ўзгаришларнинг тадрижий йўлини танладилар. Ҳозирги кунда Хитой ҳукумати ташқи ва ички сиёсатда барқарорликни сақлаб, босқичма-босқич янгиланиш йўлидан бормоқда.

Хитой билан Япония, Амриқо Қўшма Штатлари, Австралия, шунингдек, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатлар, жумладан, Ўзбекистон ўртасида ўзаро ҳамкорлик алоқалари яхши йўлга қўйилган.

1992 йилда Хитой Халқ Республикаси давлат техника маҳкамаси билан Ўзбекистон Республикаси давлат стандартлаш, метрология, сертификация ва маҳсулотлар сифатини бошқариш маркази (Ўздавстандарт) ўртасида имзоланган илк ҳужжатлар иккала мамлакат иқтисодий муносабатларидаги тўсиқларни бартараф этишга имконият яратди. Бугунги кунда республикамизда фаолият кўрсатаётган «Тошинтерм» ўзбек — хитой қўшма корхонаси кенгайиб бораётган иқтисодий алоқаларимизнинг дастлабки самарасидир.

Маданий алоқаларимиз ҳам ривожланиб бормоқда. Телевидение ва радиоэшиттириш соҳасида ҳамкорлик қилиш юзасидан битим имзоланди, санъат кўргазмалари ташкил этилмоқда, Тошкент шарқшунослик институти билан Пекин университети ўртасида дўстлик алоқалари мустаҳкамланаётир. Республикамизнинг халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмаси таркибида Хитой маданий марказп фаол ишлаб турибди.

Ҳозирда Тошкент билан Шинжонг мухтор райони маркази — Урумчи шаҳарлари орасида самолётлар қатнови йўлга қўйилган. Ўзбекистон, Қирғизистон ҳамда Тожикистон республикалари ўртасида тузилган шартномага мувофиқ Андижон — Ўш — Саритош — Эргаштом — Улуғчот — Ғарғит — Карочи халқаро автомобиль йўли ишга тушгач, республикамиз билан Хитой ўртасида савдо-сотиқ, сайёҳлар ташрифи учун янги ва кенг имкониятлар очилиши шубҳасиз.

Ғулом МИРЗО,
ЎзА мухбири.

Қутлов

ИСТИҚЛОЛГА УЙҒУНЛИК

ВАТАН барча туйғулардан муқаддас, жами воқеалардан қадимий, биздан-да ёши улуғ, айни чоғда туғилган кунимиз бизга эш бўлиб дунёга келгани сабабли бизга-да, тенгдош табаррук ва зийрак мутлақликдир. Шу сабабли бўлса керак, пайғамбаримиз Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи вассаллам муборак ҳадисларида «Ҳуббул ватани мин ал шуъбати имон» яъни «Ватанни севмак иймоннинг мағзидандир», дея башорат қилган эдилар. Чиндан ҳам ватан туйғуси, ватан севгиси имону эътиқод сингари мутлоқ ҳодисадир.

Бу дунёда «Ватан» дея ном олган нашрлар силсиласи жуда узун. Бани башарга шу нарса маълумки, йигирманчи асрда мустақилликка эришган ва мустамлака зулмидан қутилган барча мамлакатларда «Ватан» деган рўзнома ёхуд ойномалар кўпроқ нашр этилади. Ҳикмати бепоён бу такрорнинг.

Юртимизнинг истиқлолидан кейин олам юзини кўрган нашрлар орасида «Ватан» рўзномаси алоҳида ажралиб туради. Гап ҳар биримиз учун Она Сўзнинг унинг номига айланганида эмас, асло. Янги рўзнома ўзбек миллий журналистикасига, унинг қайта оёққа туриши жараёнига ўз нуфузи, ўз юзи, ўз сўзи билан кириб келди-да, дунёга ўз кўзи билан қарай бошлади. Бунинг ташвишида, армонида юрган нашрларимиз эҳ-ҳей, қанча.

Рўзнома кўпчилик нашрлардан фарқли ўлароқ, жаннатмакон юртимизнинг Яқин Ўтмиши ва Яқин Келажаги муаммоларини изчил ёритмоқда. Бизнингча, ана шу икки воқеа оралиғида қалқиб турган Бугунимиз ҳам ижодкор жамоа назаридан четда қолмаяпти.

«Ватан» рўзномаси бир ёшга тўлди ва нишонланди. Шу санага бағишланган кечага энг яқин дўстлари, қаламкашлар йиғилишди, чин дилдан қутлашди. Куни-кеча икки ёшни тўлдирган Истиқлол оғасининг ортидан ўзлигим деб эргашаётган «Ватан»нинг йўллари ойдин бўлсин!

АДОЛАТЛИ ЮРТДА ЯШАШ ЗАВҚЛИДИР

Сентябрь ойи арафасида қишлоқдан келган укам ажойиб хушхабар олиб келди: қишлоғимиздан саккиз нафар бола олий ўқув юртига ўқишга кирибди. Қувончим ичимга сиғмай йўғ-э, деб юборибман. Ота-оналарини номма-ном санай кетди: ўқитувчи, тракторчи, ишчи, пахтакор...

Икки йил бурун дуппа-дуруст бўлса-да, ўқишга киролмай «адолат йўқ экан бу дунёда!» деб уйига қайтган ҳамқишлоқларимни кўриб, юрагим эзиларди. Бу ҳол қачонгача давом этаркин, деган ўй тинчлик бермасди. Ҳатто шу даражага бориб етган эдикки, талабаман деган болани учратсак, дарров қанча бериб ўқишга кирган экан, деган савол ичимизда ғимирлаб қоларди. Хуллас, олий ўқув юртларига қабул қилишдаги қинғирликларга чек қўйишнинг иложи йўқ, деган хулосага келган эдик. Одамга эрк берилса, соғлом ташаббус қўллаб-қувватланса, ақл бовар қилмас ишларни амалга ошириш мумкин экан.

Ўзбекистон мустақил бўлди-ю, маърифий мамлакат қуриш ҳаракати бошланди. Озод Ватанга онги озод, илми пухта ёшлар керак, деган талаб майдонга чиқди. Олий таълим тизимини, хусусан қабул имтиҳонларини ислоҳ қилишга киришилди. Бунинг учун бизга туркиялик биродарлар тест усулини қўллашни маслаҳат бердилар. Тажриба тариқасида синаб кўрдик: натижа чакки эмас. Илмли болалар ҳеч қандай таниш-билишсиз ўзлари танлаган мутахассисликка ўқишга кириш имконига эга бўлдилар. Энг муҳими — қабул имтихонлари пайтидаги ғирромликка чек қўйилди, иқтидорли болаларни саралаб олиш имкони пайдо бўлди.

Саккиз нафар қишлоқдошимнинг ўқишга кириши мени-да қувонтирган экан, мана бу отанинг ошкора эътирофию севинчи эътиборга жуда лойиқдир. «Ёлғиз ўғлим халқаро иқтисодиёт факультетига ўқишга кираман, деб оёқ тираб олди. Кўрпага қараб оёқ узатсак, яхши бўларди, дедим ўғлимга. Саводи-ку ўзи дуруст эди, аммо ўқишга киришига ишончим омонат эди. Бунинг устига ҳар куни эшитадиган миш-мишлар ичимни таталарди. Имтиҳон яқинлашган сари безовталигим ортиб борарди, ҳар қалай ёлғиз ўғил! Устига устак не-не казо-казолар бор, пулдорлар бор. Улар мендайин бир «бели ингичкани четга суриб ташлаши мумкин-да. Буни тасаввур қилиб, ич-ичимдан эзилардим. Шундай бўлса-да, ноумид шайтон деб, тургандаям-ўтиргандаям одиллик бўлсин, деб дуо қилавердим. Ишонасизми, Президентимиз ректорларни йиғиб гаплашганини телевизорда кўрганимдаям, барибир уларнинг у қулоғидан кириб, бу қулоғидан чиқиб кетади, кўз олдида майли-майли дейди-ю, жойига қайтиб боргандан кейин билганидан қолмайди, деб ўйлагандим. Худога шукр, ундай бўлмади. Президентимизга минг раҳмат! Қаттиққўллик қилмаганида, укангизни ё хонавайрон бўлиб ўқишга киритардим, ё...»

БУ ОДАМНИНГ очилиб, яйраб гапириши, севинчини ичига сиғдиролмаётгани, табиий менга ҳам юқди. Ахир, қаламкаш учун одамларни бахтиёр кўрмоқликдан ўзга бахт борми?! Ҳалоллик тантана қилганини кўрсанг, эшитсанг, дилингда аллақандай кўтаринкилик пайдо бўлади. Адолат, ҳалоллик устуворлик қилаётган юртда яшаш, ишлаш янада завқли кечади.

Наманганлик Хўжаева деган синглимиз орзуси ушалганидан севиниб, ўқишга қабул қилинган кунининг эртасигаёқ Президентимиз номига телеграмма йўллабди: «Ассалому алайкум! Мен бу йил ўрта мактабни тамомлаб, Наманган Давлат Университетининг инглиз тили факультетига тест синовларидан 200 дан ортиқ балл тўплаб, ўқишга кирдим. Сизнинг ёшлар келажагини ўйлаб олиб бораётган машаққатли ва одилона сиёсатингизни қўллаб-қуватлайман. Сизга узоқ умр ва сиҳат-саломатлик тилайман».

Кейинги вақтда Президентимиз ва президентлик девонига бу йил ўқишга кирган талабалару ота-оналардан миннатдорлик сўзлари битилган кўплаб хат-хабарлар келмоқда. Уларнинг аксариятида ёшларни талабаликка қабул қилишда тест усулининг қўлланиши ижобий қадам бўлгани, бу эса қинғир ишлар пайини қирққани, турли миш-мишларга чек қўйгани, давлатимиз тараққиёти, келажагини белгилайдиган истеъдодли ёшларни танлаб олиш имкони яратилгани ошкора таъкидланмоқда. Ёшу қари ўз севинчини энг аввало Президентга изҳор этмоқдалар. Когон шаҳрида яшаб, тўрт фарзандни тарбиялаётган **Ольга Тен**нинг телеграммасида биз қуйидаги сатрларни учратдик: «Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич Каримов! Сизнинг илмий салоҳиятни асраш ва қадрлаш мақсадида олий ўқув юртларига талабалар қабул қилишда тест усули қўлланишига бошқош бўлганингиздан миннатдорман. Чунки шу йил ўғлим ўқишга киришга муваффақ бўлди. Сизга минг раҳмат! Эзгу тилакларимни қабул этгайсиз».

Республикамизнинг турли бурчакларидан йўлланган мактуб эгалари эътироф этаётганларидек, юртимизда илмли ёшлар ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватланмоқда. Улар ўз салоҳиятларини ҳар томонлама намоён этишлари учун бор имконият яратиб берилмоқда. Чунончи, шу йилнинг 15 июлида Вазирлар Маҳкамасида талабаларни олий ўқув юртларига қабул қилиш масалаларига бағишланган махсус йиғилишда Президентимиз сўзга чиқиб, ёшларни қай тарзда ўқитиш, мустақил мамлакатнинг етук мутахассислари этиб тарбиялаш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиз экани, бунда таълим тизими савиясини жаҳон андозалари даражасига етказиш, халқ хўжалигида мутахассисларга бўлган талаб ва эҳтиёжларни илмий таҳлил асосида аниқлаш, хорижий мамлакатлар тажрибасидан оқилона фойдаланиш — давр талаби эканлигини алоҳида уқдириб ўтди. Юртимиз раҳбари тест синовларининг ҳалол ва адолатли ўтишини қаттиқ талаб қилган эди. Бухоро тиббиёт институтига ўқишга кирган **бир гуруҳ талабалар** ва ота-оналарнинг биргаликда ёзган мактуби ана шу талабчанлик қандай амалга ошганлигини яққол кўрсатади, деб ўйлаймиз. «Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич! Қабул имтиҳонларининг тест усулида ўтказилиши ҳаётимизга одиллик, демократия кириб келаётганининг тантанаси бўлди. У — халқимизнинг олий ва хос фазилати — ҳалоллик туйғуси ва унга ташналиги қадрияти қайтаётгани ифодаси бўлди. Ижтимоий адолат турмушнинг барча соҳаларига сингиб бораётганини кўриб, у давлатимизнинг кўрки бўлиб қолажак, деб ўйлаймиз. Бунинг учун авваламбор Сизга ўз минатдорчилигимизни билдирамиз».

Ҳалоллик устун келганда ёшу қарини бирдай севинтиради. Мана бу хатни Андижон вилоятидаги Хўжаобод туманида яшовчи 1-гуруҳ уруш ногирони **Ҳожи Бойназаров** ёзиб юборган: «Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич! Сизнинг мустақил Ўзбекистоннинг гуллаб-яшнаши йўлида, ҳамма соҳада адолат баланд келиши борасида олиб бораётган ишларингиз бизни мамнун этади. Хусусан, жорий йилда давлат имтиҳонлари, яъни тест синовлари адолатли йўлга қўйилгани бизни ғоят шод этди. Ишониб айтаманки, бу йил йигит-қизларнинг ҳаммаси ўз билимлари билан ўқишга кирди. Шулар қаторида набирам Дилшодбек Саидов ҳам бор. У Андижон Давлат университетига тест синовидан муваффақиятли ўтиб, ўқишни бошлаб юборди. Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич! Она юртимизни дунёнинг тараққий этган мамлакатлари қаторига олиб чиқиш йўлидаги саъй-ҳаракатларингизга катта омад тилаб қоламан».

Ҳалоллик сурури шаҳрихонлик тўққиз фарзанднинг онаси **Саломатхон Йўлдошев**ни ҳам қўлига қалам-қоғоз олишга ундаган. «Биз учун азиз ва мўътабар бўлган ҳурматли Президент Каримов! Сиз олиб бораётган халқчил сиёсат биз каби миллионлаб кишиларнинг қалбида бир умр ўчмас из қолдирмоқда. Институтларда ҳақиқатни тиклаш, мақсадида тест усулидаги имтиҳонларни ўз назоратингизга олганингизни ҳаётимизда адолат тантанаси учун қилинган улуғ бир ҳаракат деб биламиз. Натижада қизим Гуллола бу йил Андижон педагогика дорилфунунининг химия факультетига ҳужжат топшириб, синовлардан муваффақиятли ўтди. Мендек оддий меҳнаткаш аёлнинг қизи шундай катта бахтга эришди. Шу ишларнинг бошида турганингиз учун сизга мингдан минг ташаккур! Раҳмли ва меҳрибон Оллоҳ Сизга узоқ умр берсин».

БУНДАЙ МАЗМУНДАГИ мактублар Президентимиз номига ҳар куни кўплаб келмоқда. Улар юртбошимизнинг ижтимоий адолат ҳаётимиз мезони бўлиб қолиши учун амалга ошираётган ишлари халқ томонидан қўллаб-қувватланаётганини кўртувчи бир далилдир.

Асқар ҲАЙДАР.

РАА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ "ШАРҚ" НМК

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАРИНГИЗНИ ЭНГ ОММАБОП НАШРЛАРДА КЎРИШНИ ИСТАЙСИЗМИ?

"Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз" - 540 000 нусхада
"Говорит и показывает Ташкент" - 210 000 нусхада
"Ташкентская неделя" - 77 000 нусхада чоп этилаётир

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни Реклама-ахборот агентлиги нашрларининг тиражи республикада ўзбек ва рус тилларида чоп этилаётган нашрлардан анча кўп. Реклама ва эълонлар эвазига тўланадиган ҳақ эса бошқалардан анча арзон.

Агар Сиз ўз товарларингиз, хизмат кўрсатиш турлари, савдо-сотиққа оид таклифларингиз, хуллас ранг-баранг реклама ва эълонларингиз билан нафақат республикамиз, балки қўшни юртларнинг фуқаролари ва тадбиркорлари билан баҳам кўрмоқчи экансиз

БИЗГА МУРОЖААТ ҚИЛИНГ!
Нашрларимизни ҳамма жойда ўқишади,
Сиз билан ҳамкорлик қилишади - омад сизга албатта ёр бўлади!

Биз сизга реклама ва эълонларингизни бошқа оммабоп нашрларда ёритилишига ҳам ёрдам беришга тайёрмиз.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР ҳар куни (шанба ва якшанбадан ташқари) соат 9.00 дан 13.00 гача 229-хонада, 2-қаватда қабул қилинади.

РЕКЛАМА ҲАР КУНИ (шанба ва якшанбадан ташқари) соат 9.00 дан 18.00 гача 244, 250 - хоналарда, 2 - ҚАВАТДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар (аввалги Ленинградская) кўчаси, 32-уй.
Мулоқот учун телефонлар:
шаҳардан - 33-81-42, 56-85-67
ички - 57-27, 56-66, 56-84.

Газета саҳифаланаётганда:

САМОЛЁТ ИЧИДА.. ТАШРИҲ

Бу муболаға эмас: замонавий асбоблар билан жиҳозланган кўзни операция қилиш хонаси бевосита самолёт ичида жойлашган. Унда ишлайдиган тажрибали кўз жарроҳлари, анестезиологлар ва тиббий ҳамширалар АҚШдаги «Орбис интернейшнл» халқаро хайрия ташкилотининг вакилларидир. Улар республикамиз шифокорларига ёрдам бериш, ўзбекистонлик касбдошларига ноёб ташрихлар ўтказишни ўргатиш мақсадида Тошкентга келдилар.

«Орбис»нинг бундай кенг кўламли лойиҳалари ҳозиргача жаҳондаги 60 дан ортиқ мамлакатда амалга оширилган. Хусусий кишилар ва фирмаларнинг ихтиёрий равишда ажратган хайриялари ҳамда давлат ёрдами ҳисобига ишлайдиган бу ташкилот қаерда хайрия тадбирларини амалга оширса, ўша ерда одамийлик ёрдами кўрсатади. Бу ташкилотнинг Гонконгда, Лондонда, Хьюстонда ваколатхоналари бор.

Унда кўчма шифохона жиҳозланган. Бу ерда даволаш ва муолажа хизматлари, шунингдек микрожарроҳлик, лазер ва ультра товуш аппаратлари ўрнатилган ташриҳ хонаси мавжуд. «Орбис интернейшнл» шифокорлари Ўзбекистонга келган кунлариёқ шу самолётда бемор кўзини даволаш юзасидан жуда мураккаб ташриҳ ўтказдилар.

— АҚШдан келган тажрибали кўз жарроҳлари беморларни қабул қилиш ва даволаш билан бир вақтда Ўзбекистоннинг кўп вилоятларидан малака ошириш ҳамда даволашнинг энг янги усуллари билан танишиш учун келган қишлоқ шифокорларига тажриба ўргатмоқдалар, — деди Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги кўз касалликлари шифохонасининг бош шифокори К. Валиева. — «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси шу мақсад учун махсус аэробус ажратди. «Орбис интернейшнл»нинг хайрия тадбири деярли бир ой давом этади. Шу вақт ичида мингдан ортиқ шифокорларимиз ва 500 га яқин ҳамшираларнинг тажриба ўрганиши режалаштирилмоқда.

Л. СТРУННИКОВА,
ЎзА мухбири.

Келгуси сонда:

- БОШИНГИЗНИ КЎТАРИНГ, БИРОВДАН ҚАРЗ ЭМАСМИЗ
- «КЕЛИННИ АТЛАСДА КЎРГИМ КЕЛАДИ.»

ФУТБОЛНИ ЮРАГИДА ЎТИ БОРЛАР ЎЙНАЙДИ

Қаршидаги «Геолог» ўйингоҳида 1980—1981 йилда туғилган болалар ўртасида Ҳаққул Ҳасанов хотирасига бағишлаб вилоят футбол турнири ўтказилди. Қашқадарё ёшлар футболини ривожлантириш, болалар орасидан катта футболга даъвогарларни излаб топиш, уларни тарбиялаш — бу ҳаммаси турнирнинг олдига қўйган мақсадлари эди. Турнирга Ўзбекистон Спорт жамияти, Касаба уюшмалари вилоят қўмитаси, 19-қурилиш трестига қарашли 473-қурилиш идораси, «Насаф» биржаси, вилоят болалар ва ўсмирлар футбол мактаби ҳомийлик қилди. Ғузор, Китоб, Шаҳрисабздан келган ёш футболчилар меҳмонхонага жойлаштирилди.

Турнир ғолиблари аниқланди. Шуҳрат Бўриев тренерлик қилаётган «Қарши-1» биринчи, Фозилжон Расуловнинг «Қарши-2» иккинчи, Шаҳрисабздан келган Шамил Тошевнинг «Ҳисор» жамоалари учинчи ўринни эгалладилар.

Малика ҲИДИРОВА.

Янги спорт кошонасига марҳамат!

Республикамизда етук соғлом авлодни вояга етказиш давлат аҳамиятига молик вазифа бўлиб қолди.

Пойтахтимизнинг Талабалар шаҳарчасида очилган янги спорт мажмуи ҳам ана шу мақсадга хизмат қилади. Унинг майдонча ва залларида айни бир вақтда мингдан ортиқ талаба жисмоний машқ ва турли спорт машғулотлари билан шуғулланади.

Янги спорт мажмуига қарашли ўйингоҳда ана шу ажойиб иншоотнинг фойдаланишга топширилишига бағишланган йиғилиш бўлди. Уни Тошкент Давлат дорилфунуни ректори Т. Жўраев очди.

Дорилфунун профессор-ўқитувчилар жамоаси вакиллари, спортчилар, меҳнат ва спорт фахрийлари, меҳмонлар мазкур кошонанинг барпо этилиши талаба ёшларга ғамхўрликнинг яна бир далили эканини таъкидладилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Бош Вазирининг ўринбосари К. Тўлаганов, Республика Олий ва ўрта махсус таълим вазири Ж. Абдуллаев қатнашди.

Тантанали маросим бадиий ҳаваскорлар концерти ва спортчи ёшларнинг кўргазмали томошалари билан якунланди.

СУРАТЛАРДА: **Спорт мажмуининг очилишидан лавҳалар.**

М. АМИН суратлари.

Театрларнинг халқаро фестивали:

ШАРҚ ҒАРБНИ КУТИБ ОЛИШГА ТАЙЁРЛАНМОҚДА

«Тинчлик ва тотувлик» — Тошкентда ана шу шиор остида театрларнинг «Шарқ—Ғарб» деб аталган биринчи Халқаро фестивали ўтказилади. Октябрь ойи охирида Ўзбекистон пойтахтида дунёнинг 27 мамлакати саҳна усталари учрашади. Улар Англия ва Япония, Германия, ва Ҳиндистон, Франция ва Таиланд, Италия ва Гонгконг ҳамда бошқа давлатлардан келишади. Республикамиз ҳаётида муҳим маданий воқеа бўлмиш бу анжуманнинг шиори унинг асосий ғоясини ифодалайди: Шарқ Ғарб билан учрашади. Бу тадбир дунёнинг икки қисмидаги халқлар маданиятларининг ўзаро бойишига хизмат қилади. Турли қитъаларнинг театр арбоблари ўзларининг ижодий муваффақиятларини ўзаро баҳам кўрадилар, саҳна санъатининг турли мактаблари ва йўналишлари маҳоратини намойиш қиладилар.

— Фестиваль кунларида ҳозир театр дунёси қандай яшаётганини билиб оламиз, унинг янги йўналишлари ва ижодий изланишлари билан танишамиз, — дейди фестивалнинг бош директори, Ўзбекистон Республикаси театр арбоблари уюшмасининг президенти Бернора Қориева. — Бу халқаро анжуманни ўтказиш ғоясини қўллаб-қувватлагани учун республикамиз Президенти Ислом Каримовга миннатдорлик билдирамиз. Биз республика театр санъати орқали дунёни Ўзбекистоннинг ўзига хос маданияти билан таништиришни хоҳлаймиз. Фестиваль БМТ ҳомийлигида ўтади. Унга халқаро фестивалларни ташкил этиш масалалари бўйича ЮНЕСКО маслаҳатчисининг келиши кутилмоқда.

Театрлар фестивалга мусиқали комедия ва драмалар, қўғирчоқ томошалари олиб келишади. Фестиваль меҳмонлари орасида Англиянинг «Тристл» театр компанияси, Грециянинг «Ниа скини», Италиянинг «Делля Роза», Франциянинг «Ансюнере». Япониянинг «Интеркалчерел» театрлари, Моссовет номидаги театр ва бошқа ижодий жамоалар бор. Уларнинг деярли ҳаммаси театрлар халқаро фестивалларининг қатнашчиларидир. Тошкентдаги учрашувда кўрсатиладиган саҳна томошаларини машҳур театр танқидчилари, театрлар халқаро фестивалларининг директорлари танлашган.

Ҳозирданоқ фестиваль тимсоли тайёрлаб қўйилди. Унда европача ва шарқона кийинган эркак ва аёлнинг бир-бирига рўбарў тургани тасвирланган. Театр арбоблари уюшмаси биносининг деворлари ранг-баранг, ёрқин афишаларга тўлиб кетган. Ҳар бир ижодий жамоа биттадан томоша кўрсатади. Фақат Япония ва Италиядан келган театр жамоалари бундан мустаснодир.

Ўзбекистонликлар турли жанрлардаги саҳна асарларини намойиш қиладилар. Ҳамза номидаги академик театр Шекспирнинг «Кориолан» асарини, Аброр Ҳидоятов номидаги ёшлар драма театри Навоий асари асосида саҳналаштирилган «Искандар» спектаклини, Фарғона мусиқали театри Ҳамза қаламига мансуб «Тошкентга саёҳат» комедиясини, «Илҳом» театр-студияси Карло Гоццининг «Бахтли қашшоқлар» асарини кўрсатади. Бошқа театрлар ҳам кўпгина қизиқ томошалар тайёрлашган.

Фестивалнинг ўзига хос хусусиятларидан бири шундаки, унда ҳакамлар сўзини ишлатмасликка қарор қилинган. Ҳакамлик вазифасини фахрий меҳмонлар — санъатшунослар, маданият арбоблари, халқаро фестивалларнинг директорлари, менежерлар бажарадилар.

И. ГРЕБЕНЮК.
ЎзА мухбири.

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ

Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (*бош муҳаррир ўринбосари*), З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (*масъул котиб*), С.РУСТАМОВ, Б.ЮСУПОВ.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 Тошкент, Матбуотчилар кўчаси 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.. 1 2 3 4 5 6
Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г. 591 58752 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 22.00 да